

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102003/B/2023/36145173760529412

**VPLYV ANTIDUMPINGOVÝCH OCHRANNÝCH
OPATRENÍ NA ZAHRANIČNOOBCHODNÉ VZŤAHY EÚ S
TRETÍMI KRAJINAMI**

Bakalárska práca

2023

Samuel Líška

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

**VPLYV ANTIDUMPINGOVÝCH OCHRANNÝCH
OPATRENÍ NA ZAHRANIČNOOBCHODNÉ VZŤAHY EÚ S
TRETÍMI KRAJINAMI**

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné podnikanie
Študijný odbor: Ekonomia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu
Vedúci záverečnej práce: Ing. Henrich Juhás

Bratislava 2023

Samuel Líška

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

V Bratislave dňa

.....
podpis študenta

Pod'akovanie

Chcel by som vyjadriť vďaku Ing. Henrichovi Juhásovi za jeho užitočné tipy, pripomienky a odbornú podporu počas tvorby tejto práce.

ABSTRAKT

LÍŠKA, Samuel: *Vplyv antidumpingových ochranných opatrení na zahraničnoobchodné vzťahy EÚ s tretími krajinami*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Henrich Juhás. – Bratislava: OF, 2023, 48 s.

Témou záverečnej práce je vplyv antidumpingových ochranných opatrení na zahraničnoobchodné vzťahy EÚ s tretími krajinami. Cieľom práce bolo na základe teoretických východísk a poznatkov vyplývajúcich zo zahraničnoobchodnej praxe zhodnotiť vplyv antidumpingových ochranných obchodných opatrení EÚ na jej zahraničnoobchodné vzťahy s tretími krajinami a navrhnúť možnosti zefektívnenia postupov implementácie týchto opatrení do budúcnosti. Bakalárska práca je rozdelená na tri kapitoly, pričom prvá kapitola sa venuje teoretickej časti, kde sme skúmali využitie ochranných opatrení v rámci EÚ, vychádzajúc z rôznych zdrojov slovenskej aj zahraničnej literatúry, internetových zdrojov a portálov. Druhá kapitola obsahuje ciele a metodiku práce. Tretia kapitola sa zameriava na hodnotenie účinnosti antidumpingového cla pri importe konkrétnych tovarových skupín z Číny do EÚ. Výsledkom riešenia danej problematiky je skutočnosť, že zavedenie antidumpingového cla na vybrané komodity prináša čiastočné účinky s častými následkami na import danej komodity, ale zároveň pomáha chrániť domáci trh pred dumpingom.

Kľúčové slová: zahraničnoobchodná politika, dumping, clo, import, Európska únia, Čína

ABSTRACT

LÍŠKA, Samuel: *Impact of Antidumping Measures on the EU External Trade Relations with Third Countries* - University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of International Trade - Thesis supervisor. Henrich Juhás. - Bratislava: OF, 2023, 48 p.

The topic of the final thesis is the impact of antidumping measures on the EU external trade relations with third countries. The aim of the thesis was to evaluate the impact of the EU antidumping trade defence measures on its foreign trade relations with third countries, based on theoretical principles and experience resulting from foreign trade practice, and to propose possibilities for improvement the implementation procedures of these measures in the future. The bachelor thesis is divided into three chapters, while the first chapter is devoted to the theoretical part, where we examined the use of trade defence measures within the EU, based on various sources of Slovak and foreign literature, internet sources and portals. The second chapter contains the objectives and methodology of the thesis. The third chapter focuses on the evaluation of the effectiveness of the antidumping duty on the import of specific product groups from China to the EU. The result of solving the given problem is the fact that the introduction of antidumping duties on selected commodities brings partial effects with frequent consequences for the import of the given commodity, but at the same time helps to protect the domestic market from dumping.

Keywords: foreign trade policy, dumping, duty, import, European Union, China

Obsah

<i>Úvod</i>	9
1 <i>Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí</i>	10
1.1 Vymedzenie pojmu dumping, subvencie, nadmerný dovoz	10
1.2 História antidumpingových opatrení	11
1.3 Formy Dumpingu	12
1.3.1 Sociálny dumping	12
1.3.2 Cenový dumping	12
1.3.3 Ekologický dumping	13
1.3.4 Menový dumping	14
1.4 Antidumpingové opatrenia EÚ	14
1.5 Antidumpingové konanie v EÚ	16
1.5.1 Prešetrovanie	18
1.5.2 Kontrola antidumpingových opatrení	21
1.5.3 Podmienky antidumpingových opatrení EÚ	21
1.6 Predchádzajúce dohody	23
1.6.1 Medzinárodný dohovor GATT	23
1.6.2 Dohoda o únii štátov	24
1.6.3 Výbor pre antidumpingové praktiky	24
1.6.4 Urovnávanie sporov	24
1.6.5 Oznámenia	25
2 <i>Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania</i>	26
3 <i>Výsledky práce a diskusia</i>	28
3.1 Zahraničnoobchodné vzťahy medzi Čínou a EÚ	28
3.2 Zahraničnoobchodné vzťahy medzi EÚ a Čínou v kontexte AD opatrení	35
3.2.1 Komoditná štruktúra AD opatrení zo strany EÚ voči Číne	35
3.3 Vplyv AD opatrení na vybrané produkty dovážané z Číny	36

3.4	Vyhodnotenie stanovených cieľov, výskumných otázok a odporúčania pre prax	42
	<i>Záver</i>	<i>45</i>
	<i>Zoznam použitej literatúry.....</i>	<i>46</i>

Úvod

Antidumpingové ochranné opatrenia predstavujú nástroj, ktorým sa krajiny snažia chrániť svojich výrobcov pred nekalou konkurenciou zo strany zahraničných výrobcov, ktorí predávajú svoje výrobky pod cenu na domácom trhu. Tieto opatrenia môžu byť veľmi účinné pri ochrane miestneho priemyslu, avšak môžu mať aj negatívny vplyv na zahraničnoobchodné vzťahy s tretími krajinami.

Európska únia ako veľký hráč na medzinárodnej obchodnej scéne využíva antidumpingové opatrenia na ochranu svojho priemyslu pred nekalou konkurenciou z tretích krajín. Tieto opatrenia však môžu mať vplyv na obchodné vzťahy s tretími krajinami, pretože môžu viesť k obmedzeniu dovozu určitých výrobkov z týchto krajín.

Vplyv antidumpingových opatrení na zahraničnoobchodné vzťahy EÚ s tretími krajinami je téma, ktorá vyvoláva veľký záujem nielen v rámci medzinárodných ekonomických vzťahov, ale aj v politických kruhoch. V kontexte rastúceho globalizovaného obchodu a ochrany vlastného priemyslu sa stáva stále dôležitejšou otázkou, ako vyvažovať záujmy ochrany domáceho trhu s voľným obchodom a zachovať pri tom priaznivé vzťahy s tretími krajinami.

Zároveň sa však snaží nájsť rovnováhu medzi ochranou domáceho trhu a zachovaním priaznivých obchodných vzťahov s tretími krajinami. V kontexte s narastajúcim globálnym obchodom sa stáva čoraz dôležitejšou otázkou, ako vyvažovať záujmy ochrany domáceho trhu s voľným obchodom a zachovať pri tom priaznivé vzťahy s tretími krajinami.

V rámci tejto bakalárskej práce skúmame vplyv antidumpingových opatrení na zahraničnoobchodné vzťahy EÚ s tretími krajinami v poslednej dekáde. Práca sa bude zameriavať aj na to, ako sa antidumpingové opatrenia odrážajú na ekonomických a politických vzťahoch EÚ s tretími krajinami a aký vplyv majú na celkový medzinárodný obchod.

V súčasnom globalizovanom a prepojenom svete sú obchodné vzťahy medzi krajinami nevyhnutné pre ich hospodársky rast a prosperitu. Antidumpingové opatrenia však môžu viesť k obmedzeniu voľného obchodu a vytvárať napätie v zahraničnoobchodných vzťahoch. Preto je dôležité skúmať ich vplyv a hľadať riešenia, ktoré zabezpečia vyvážený vývoj zahraničnoobchodných vzťahov EÚ s tretími krajinami a ochranu domáceho priemyslu.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

„Na Slovensku je antidumpingová politika upravená zákonom o ochrane obchodu. V súčasnosti sa na Slovensku uplatňujú antidumpingové opatrenia voči dovozu ocele, niektorých druhov papiera, niektorých druhov keramických výrobkov a niektorých druhov pneumatík. V prípade dovozu týchto výrobkov sa uplatňuje antidumpingová cla s cieľom chrániť domáce odvetvia pred nespravodlivým hospodárskym súťažením.“ (Zákon č. 513/1991 Zb. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov)

V zahraničí sa antidumpingové opatrenia používajú veľmi často. Napríklad v USA sa antidumpingové opatrenia uplatňujú voči dovozu rôznych výrobkov vrátane ocele, hliníka, textilu, papiera, elektronických zariadení a mnohých ďalších. V Európskej únii sa antidumpingové opatrenia používajú voči dovozu rôznych druhov výrobkov, ako napríklad ocele, cementu, hliníka, skla, solárnych panelov a mnohých ďalších.

Celkovo je používanie antidumpingových opatrení široko rozšírené v mnohých krajinách a ich uplatňovanie sa môže líšiť v závislosti od konkrétneho prístupu k obchodným otázkam. (Messerlin, 2016)

1.1 Vymedzenie pojmu dumping, subvencie, nadmerný dovoz

Dumping v ekonomike a obchode znamená vývoz trhových výrobkov do inej krajiny za trhovú cenu, ktorá je oveľa nižšia ako cena v domovskej krajine, kde sa takýto výrobok vyrába. Takéto konanie, hoci sa zdá byť iracionálne, má iné motívy. Vo všeobecnosti môže dumping takýchto výrobkov v krajine poškodiť HDP krajiny. (R.W. Staiger, 1992)

Antidumpingová politika pomáha predchádzať potenciálnym dumpingovým ujmám. Vo všeobecnosti zahŕňa protekcionistické clo, ktoré vláda ukladá na zahraničný dovoz, ktorý považuje za výrazne nižší ako trhovú cenu v krajine výroby. Štáty môžu zaviesť antidumpingové clá na akýkoľvek druh výrobku, o ktorom sa domnievajú, že je na ich hospodársky trh dodávaný za dumpingové ceny. Antidumpingové clo (ďalej ako AD) je teda protekcionistické clo, ktoré domáca vláda ukladá na zahraničný dovoz, o ktorom sa domnieva, že sa predáva za cenu výrazne nižšiu, ako sa predáva v domovskej krajine. Príslušným orgánom na riešenie obchodných otázok je Svetová obchodná organizácia a tento orgán nebráni dumpingovým schémam, skôr sa zameriava na opatrenia, ktoré domáce vlády prijímajú na prekáženie dumpingových schém.

Subvencia je forma finančnej pomoci, ktorú poskytuje vláda, inštitúcia alebo organizácia inému subjektu, ako sú napríklad podniky, neziskové organizácie, obce alebo

jednotlivci. Subvencia sa poskytuje s cieľom podporiť konkrétnu aktivitu alebo cieľ, ktorý je pre poskytovateľa subvencie dôležitý.

Subvencie sa môžu poskytovať rôznymi spôsobmi, napríklad vo forme priamych finančných príspevkov, daňových úľav, nákupu tovaru alebo služieb za zvýhodnené ceny, investičných grantov alebo rôznych iných foriem pomoci. Subvencie môžu byť poskytované na rôzne účely, ako sú napríklad podpora výskumu a vývoja, zvyšovanie zamestnanosti, podpora regionálneho rozvoja, podpora ochrany životného prostredia, podpora vzdelávania a kultúry a podobne.

Je dôležité si uvedomiť, že subvencie sú často kritizované za svoju možnú negatívnu úlohu v hospodárskej súťaži. V prípade neoprávnenej, nadmernej alebo diskriminačnej subvencie môžu byť subvencie v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže a môžu narušovať voľnú hospodársku súťaž. (WTO COMMITTEE ON SUBSIDIES AND COUNTERVAILING MEASURES, 2019)

1.2 História antidumpingových opatrení

Dumping pod tým či oným názvom je súčasťou rétoriky politickej ekonómie už dlho. Jacob Viner, prvý vedec, ktorý uvádza anglickú knihu zo šestnásteho storočia, ktorý obvinil cudzincov, že predávajú papier so stratou, aby udusili papierenský priemysel v Anglicku. Viner uvádza aj prípad zo 17. storočia, keď boli Holanďania obvinení z predaja v pobaltských regiónoch za katastrofálne nízke ceny s cieľom vytlačiť francúzskych obchodníkov. Alexander Hamilton, vo svojej správe o manufaktúrach z roku použil rovnaký argument proti anglickým výrobcom, ktorí vyvážali do Ameriky. Ale rovnako ako v prípadoch pred dvadsiateho storočia, ktoré opisuje Viner, Hamilton neargumentoval konkrétne proti zahraničnému dumpingu. On argumentoval za vysoké ochranné americké clo, vďaka ktorému by mohol výrobný priemysel v novej krajine prosperovať (Viner, 1923).

Ďalším príkladom, je história AD v Kanade poskytuje jednoznačné poučenie o tom, čo je AD - mimoriadna ochrana. Jeho história v Spojených štátoch poskytuje jasnú lekciu o tom, čo to nie je - rozšírenie protimonopolnej regulácie. Prvý antidumpingový zákon: Kanada, 1904. Vláda Liberálnej strany v Kanade bola v roku 1904 v ťažkej situácii. (Viner 1923,).

V tom istom čase kanadskí výrobcovia ocele presadzovali vyššie clá na ocelové koľajnice. Keď sa na západné pláne Kanady prist'ahovali prist'ahovalcom, kanadská prvá

transkontinentálna železnica, dokončená v roku 1885, prinášala atraktívne zisky a výstavba železníc sa začala prudko rozvíjať. Spoločnosť U.S. Steel Corporation, ktorá rozpoznala príležitosť, začala agresívne predávať oceľové koľajnice do Kanady kanadským železničiarom. Kanadskí výrobcovia ocele tvrdili, že U.S. Steel je nespravodlivo agresívna a že na kanadský trh umiestňuje koľajnice za dumpingové ceny. (Easterbrook a Aitken, 1988)

Pre kanadskú vládu by bolo veľmi ťažké obmedziť akékoľvek clo len na oceľové koľajnice. V Kanade, ako aj v iných krajinách, nebolo určovanie ciel diskriminačným procesom. Zvýšené clo by sa rozšírilo na ďalšie výrobky zo železa a ocele, na textil, na poľnohospodárske zariadenia a tak ďalej a ďalej. (Schattschneiderovu štúdia, 1935)

Ďalej ponúkli návrhy na zlepšenie presadzovania účinnejšieho presadzovania. Krátko nato Kanada, Austrália a Nový Zéland prijali antidumpingové zákony a v Spojených štátoch bola prijatá séria takýchto zákonov. Do roku 1921 sa Spojené štáty, Francúzsko, Veľká Británia a väčšina krajín britskej Britského spoločenstva národov mala zavedené antidumpingové zákony. (U.S. Tariff Commission, 1919)

1.3 Formy Dumpingu

1.3.1 Sociálny dumping

„Sociálny dumping je nekalá súťažná praktika, pri ktorej spoločnosti znižujú náklady využitím nízkych miezd a zlých pracovných podmienok v málo rozvinutej krajine. Tento postup sa nazýva „dumping“, pretože sa predpokladá, že spoločnosti, ktoré ho praktizujú, predávajú pod cenu, ktorá by bola normou, ak by ich pracovníci mali pracovné podmienky platné v rozvinutejších krajinách.

Sociálny dumping spočíva v regulačnej arbitráži, ktorou sa spoločnosti snažia znížiť svoje náklady investovaním v krajinách s menej prísnyimi pracovnými, environmentálnymi a daňovými predpismi. Týmto spôsobom medzinárodné spoločnosti dosahujú veľké úspory pracovných a regulačných nákladov (Robert W. Staiger, Frank A. Wolak, 1992).

1.3.2 Cenový dumping

Cenový dumping je praktika, pri ktorej spoločnosti predávajú svoje výrobky alebo služby za ceny, ktoré sú výrazne nižšie ako bežné ceny na trhu. Táto stratégia môže byť použitá na dosiahnutie väčšieho trhového podielu, na potlačenie konkurencie alebo na získanie nových zákazníkov. Cenový dumping môže viesť k vážnejším problémom, ako sú

konkurencie na trhu, zníženie príjmov konkurentov a dokonca aj ich úpadok. V medzinárodnom kontexte môže cenový dumping tiež viesť k obchodným sporom medzi krajinami a dokonca aj k obchodným sankciám (Cuyvers a Dumont, 2011).

1.3.3 Ekologický dumping

Ekologický dumping nastáva, keď podniky presunú svoje výrobné aktivity do krajín s nižšími environmentálnymi štandardmi, aby znížili svoje náklady na dodržiavanie zákonov a regulácií, ktoré sú v iných krajinách prísnejšie. Týmto spôsobom sa do týchto krajín premiestňuje vysoko škodlivý priemysel a môže to viesť k vážnym environmentálnym problémom a znečisteniu.

Preprava odpadu medzi krajinami sa označuje ako "cezhraničná preprava" odpadu. Cezhraničný odpad sa prepravuje v rámci Európskej únie (EÚ) a medzi Európskou úniou a inými krajinami. S väčšinou tohto odpadu obchodujú krajiny Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). Tento odpad zvyčajne nie je nebezpečný a zahŕňa kovy, plasty a výrobky z papiera. Odhaduje sa, že v roku 2007 krajiny OECD vyviezli 4 až 5 miliónov ton kovového a papierového odpadu. Krajiny OECD v roku 2007 vyviezli aj takmer pol milióna ton zhodnotených plastov. Niektoré z týchto prepravovaných odpadov môžu byť nebezpečným odpadom. Tieto nebezpečné odpady môžu spôsobiť potenciálne zdravotné riziká pre ľudí a životné prostredie. Podľa Bazilejského dohovoru sa každoročne dováža a vyváža najmenej 8 miliónov ton nebezpečného odpadu.

Bazilejský dohovor vznikol v roku 1989, ale pravidlá sa začali presadzovať v roku 1992. Cieľom dohovoru je kontrolovať nebezpečný odpad, ktorý sa dováža a vyváža do celej EÚ. Dohovor významne prispieva k zastaveniu prepravy nezákonného odpadu. V máji 2005 bolo zadržaných 60 kontajnerov, ktoré boli na ceste zo Spojeného kráľovstva do Číny. Kontajnery zadržané holandskými orgánmi mali byť určené na papier, ale v skutočnosti obsahovali odpad z domácností. Keďže Spojené kráľovstvo, Čína ani Holandsko nesúhlasili s dovozom odpadu, odpad bol odoslaný späť. Bazilejský dohovor sa zaoberá aj populárnym rastúcim problémom elektronického odpadu. Nariadenie o preprave odpadu potvrdzuje, čo sa môže prepravovať do krajín EÚ, z nich a medzi nimi. Tieto pravidlá nariadenia rozdeľujú odpad do troch samostatných zoznamov: Zelený zoznam, Jantárový zoznam a Červený zoznam (Van Bael, 2019).

1.3.4 Menový dumping

Menový dumping používajú krajiny, ktoré znižujú hodnotu svojej meny, aby zvýšili svoju exportnú konkurencieschopnosť. Keď je mena krajiny v porovnaní s inými menami lacnejšia, jej výrobky a služby sa stávajú cenovo výhodnejšími pre zahraničných zákazníkov a tým sa zvyšuje export. Avšak, menový dumping môže mať aj negatívne dôsledky, ako napríklad ovplyvnenie obchodných vzťahov medzi krajinami a dokonca aj vyvolávať medzinárodné obchodné spory. Okrem toho môže viesť k nestabilite na medzinárodnom finančnom trhu a môže viesť k nerovnováhe v hospodárstve krajiny (Cuyvers a Dumont, 2011).

1.4 Antidumpingové opatrenia EÚ

K dumpingu dochádza vtedy, keď výrobcovia z krajiny mimo EÚ predávajú tovar v EÚ pod úrovňou predajnej ceny na domácom trhu alebo nižšie ako výrobné náklady. Ak Komisia dokáže prostredníctvom vyšetrovania dokázať, že sa to deje, môže napraviť akúkoľvek škodu spôsobenú spoločnostiam EÚ uložením antidumpingových opatrení. Zvyčajne ide o clá na dovoz výrobku z príslušnej krajiny. Povinnosti môže byť pevná, variabilná alebo percentuálna z celkovej hodnoty. Môžu trvať až 6 mesiacov (predbežné opatrenia) a ak sa komisia rozhodne tak je to definitívne 5 rokov (WTO, 1994).

Článok VI GATT (1994) ustanovuje právo zmluvných strán uplatňovať antidumpingové opatrenia, t. j. opatrenia proti dovozom výrobku za vývoznú cenu nižšiu, ako je jeho "bežná hodnota" (zvyčajne cena výrobku na domácom trhu vyvážajúcej krajiny), ak takýto dumpingový dovoz spôsobí ujmu domácemu výrobnému odvetviu na území dovážajúcej zmluvnej strany. Podrobnejšie pravidlá upravujúce uplatňovanie takýchto opatrení sú v súčasnosti stanovené v antidumpingovej dohode uzavretej na konci tokijského kola. Rokovania v rámci Uruguajského kola vyústili do revízie tejto dohody, ktorá sa zaoberá mnohými oblasťami, v ktorých súčasná dohoda nie je presná a podrobná. V revidovanej dohode sa stanovuje najmä väčšia jasnosť a podrobnejšie pravidlá vo vzťahu k metóde určovania, že výrobok je dumpingový, kritériám, ktoré sa majú zohľadniť pri určovaní, že dumpingové dovozy spôsobujú ujmu domácemu výrobnému odvetviu, postupom, ktoré sa majú dodržiavať pri začatí a vykonávaní antidumpingových prešetrovaní, a vykonávaní a trvaní antidumpingových opatrení. Okrem toho sa v novej dohode objasňuje úloha porôt na urovnávanie sporov na pôde WTO v sporoch týkajúcich sa antidumpingových opatrení prijatých vnútroštátnymi orgánmi.

Pokiaľ ide o metodiku na určenie, či sa výrobok vyváža za dumpingové ceny, nová dohoda pridáva relatívne špecifické ustanovenia o takých otázkach, ako sú kritériá na rozdelenie nákladov pri porovnaní vývozných cien s "vytvorenou" bežnou hodnotou a pravidlá na zabezpečenie spravodlivého porovnania medzi vývoznou cenou a bežnou hodnotou výrobku tak, aby sa svojvoľne nevytvárali alebo nezvyšovali dumpingové rozpätia. Dohodou sa posilňuje požiadavka, aby dovážajúca krajina stanovila jasný príčinný vzťah medzi dumpingovým dovozom a ujmom spôsobenou domácemu výrobnému odvetviu. (Európska komisia, 2018)

Preskúmanie dumpingových dovozov na príslušné priemyselné odvetvie musí zahŕňať vyhodnotenie všetkých relevantných ekonomických faktorov ovplyvňujúcich stav príslušného priemyselného odvetvia. Dohoda potvrdzuje existujúci výklad pojmu "domáce výrobné odvetvie". Až na niekoľko výnimiek sa pod pojmom "domáce výrobné odvetvie" rozumejú domáci výrobcovia podobných výrobkov ako celok alebo tí z nich, ktorých spoločná výroba týchto výrobkov predstavuje väčšiu časť celkovej domácej výroby týchto výrobkov. Zaviedli sa jasné postupy o tom, ako sa majú začať antidumpingové prípady a ako sa majú takéto prešetrovania viesť. Stanovujú sa podmienky na zabezpečenie toho, aby všetky zainteresované strany dostali príležitosť predložiť dôkazy. Posilnili sa ustanovenia o uplatňovaní dočasných opatrení, používaní cenových záväzkov v antidumpingových prípadoch a o trvaní antidumpingových opatrení. Významné zlepšenie oproti existujúcej dohode teda spočíva v pridaní nového ustanovenia, podľa ktorého platnosť antidumpingových opatrení uplynie päť rokov po dátume uloženia, pokiaľ sa nerozhodne, že v prípade ukončenia opatrení by dumping a ujma pravdepodobne pokračovali alebo sa opakovali. Nové ustanovenie vyžaduje okamžité ukončenie antidumpingového prešetrovania v prípadoch, keď úrady zistia, že dumpingové rozpätie je de minimis (ktoré je definované ako menej ako 2 %, vyjadrené ako percento vývozných cien výrobku) alebo že objem dumpingových dovozov je zanedbateľný (vo všeobecnosti, keď objem dumpingových dovozov z jednotlivých krajín predstavuje menej ako 3 % dovozu príslušného výrobku do dovážajúcej krajiny). Dohoda si vyžaduje rýchle a podrobné oznámenie všetkých predbežných alebo konečných antidumpingových opatrení Výboru pre antidumpingové praktiky. Dohoda poskytne zmluvným stranám príležitosť konzultovať akúkoľvek záležitosť týkajúcu sa fungovania dohody alebo podpory jej cieľov a požiadať o zriadenie porôt na preskúmanie sporov (Európska komisia, 2015).

GATT (1994) stanovuje niekoľko základných zásad uplatniteľných v obchode medzi členmi WTO, vrátane zásady "doložky najvyšších výhod". Vyžaduje tiež, aby

dovážané výrobky nepodliehali vnútorným daniam alebo iným zmenám nad rámec tých, ktoré sú uložené na domáci tovar, a aby sa dovážanému tovaru v iných ohľadoch poskytlo zaobchádzanie, ktoré nie je menej výhodné ako s domácim tovarom podľa domácich zákonov a iných právnych predpisov, a stanovuje pravidlá týkajúce sa množstevných obmedzení, poplatkov a formalít súvisiacich s dovozom, a colná hodnota. Členovia WTO sa tiež dohodli na stanovení harmonogramov viazaných colných sadzieb. Na druhej strane článok VI GATT 1994 výslovne povoľuje uloženie špecifického antidumpingového cla na dovozy z určitého zdroja, ktoré prekračuje viazané sadzby, v prípadoch, keď dumping spôsobuje alebo hrozí ujmu domácemu výrobnému odvetviu alebo podstatne spomaľuje zakladanie domáceho výrobného odvetvia. Dohoda o uplatňovaní článku VI GATT 1994, všeobecne známa ako antidumpingová dohoda, poskytuje ďalšie rozpracovanie základných princípov stanovených v samotnom článku VI, ktorými sa riadi prešetrovanie, určovanie a uplatňovanie antidumpingových cieľ (WTO, 1994)

1.5 Antidumpingové konanie v EÚ

V prípade žiadosti sa začne sa prešetrovanie s cieľom určenia existencie, miery a vplyvu údajného dumpingu na základe písomného podnetu ktorejkoľvek fyzickej alebo právnickej osoby, alebo ľubovoľného združenia, ktoré nemá právnu subjektivitu, konajúceho v mene výrobného odvetvia Únie. Podnet môže byť predložený Komisii alebo členskému štátu, ktorý ho postúpi Komisii. Komisia pošle členským štátom kópiu prijatého podnetu. Podnet sa považuje za podaný v prvý pracovný deň po jeho doručení Komisii vo forme doporučeného listu alebo po vydaní potvrdenia o prijatí zo strany Komisie. Ak má v prípade absencie podnetu členský štát dostatočný dôkaz o existencii dumpingu a ním spôsobenej ujme, ktorá vznikla výrobnému odvetviu Únie, bezodkladne ho oznámi Komisii (Európska komisia, 2016).

Podnet podľa prvého odseku obsahuje dôkazy o existencii dumpingu, ujme a príčinnej súvislosti medzi údajnými dumpingovými dovozmi a údajnou ujmou. Podnet obsahuje tieto informácie, pokiaľ sú dostupné navrhovateľovi (Európska komisia, 2021)

- a) totožnosť osoby, ktorá podala podnet a opis objemu a hodnoty výroby podobného výrobku v rámci Únie. V prípade, že sa podnet podá v písomnej podobe v mene výrobného odvetvia Únie, musí uvádzať výrobné odvetvie, v mene ktorého bol podnet podaný, prostredníctvom zoznamu všetkých známych výrobcov podobného výrobku z Únie (alebo združení výrobcov podobného

- výrobku z Únie) a v možnom rozsahu, uvedenia objemu a hodnoty produkcie podobného výrobku v rámci Únie zo strany takýchto výrobcov;
- b) úplný opis údajne dumpingového výrobku, názov príslušnej krajiny alebo krajín pôvodu alebo vývozu, totožnosť každého známeho vývozcu alebo zahraničného výrobcu a zoznam známych osôb dovážajúcich príslušný výrobok;
 - c) ceny, za aké sa príslušný výrobok predáva, ak je určený na spotrebu na domácich trhoch krajiny alebo krajín pôvodu alebo vývozu (alebo v prípade potreby ceny, za aké sa výrobok predáva z krajiny alebo krajín pôvodu alebo vývozu do tretej krajiny alebo krajín alebo o vytvorenej hodnote výrobku) a vývozné ceny alebo v prípade potreby ceny, za aké sa výrobok po prvýkrát predá nezávislému kupujúcemu v Únii;
 - d) zmeny v objeme údajne dumpingových dovozov, vplyv tohto dovozu na ceny podobného výrobku na trhu v rámci Únie a následný dosah príslušného dovozu na výrobné odvetvie Únie, čo sa preukáže prostredníctvom relevantných faktorov a ukazovateľov, ktoré majú vplyv na stav výrobného odvetvia Únie.

Komisia podľa možnosti posúdi presnosť a primeranosť dôkazov uvedených v podnete, aby bolo možné zistiť, či existujú dostatočné dôkazy na začatie prešetrovania. Prešetrovanie sa začne len v prípade, že sa na základe skúmania pozitívnych a negatívnych reakcií na podnet zo strany výrobcov podobného výrobku v rámci Únie ukáže, že podnet bol podaný výrobným odvetvím Únie alebo v jeho mene. Podnet sa považuje za podaný výrobným odvetvím Únie alebo v jeho mene, ak ho podporia výrobcovia z Únie, ktorých celková výroba predstavuje viac ako 50 % celkovej výroby podobného výrobku, ktorý bol vyrobený tou časťou výrobného odvetvia Únie, ktorá podnet podporila alebo odmietla. Prešetrovanie sa však nezačne v prípade, ak výrobcovia z Únie, ktorí výslovne podporujú podnet, predstavujú menej ako 25 % celkovej výroby podobného výrobku, ktorý bol vyrobený výrobným odvetvím Únie. Pokiaľ nebolo rozhodnuté o začatí prešetrovania, orgány vylúčia akékoľvek uverejnenie podnetu na začatie prešetrovania. Po prijatí náležite zdokumentovaného podnetu a pred pristúpením k začatiu prešetrovania sa však upovedomí vláda dotknutej krajiny vývozu. Ak sa za mimoriadnych okolností rozhodne o začatí prešetrovania bez prijatia písomného podnetu výrobného odvetvia Únie alebo v jeho mene s ohľadom na začatie takéhoto prešetrovania, vykoná sa tak na základe dostatočných dôkazov o dumpingu, ujme a príčinnej súvislosti, s cieľom odôvodniť začatie takéhoto prešetrovania. Komisia poskytne členským štátom informácie hneď, ako určí, že je

potrebné začať takéto prešetrovanie. Dôkazy o dumpingu a ujme sa preskúmajú súčasne v rozhodnutí o tom, či sa má začať prešetrovanie, alebo nie. Podnet sa zamietne v prípade, ak neexistujú dostatočné dôkazy o dumpingu alebo ujme, ktoré by odôvodnili prešetrovanie prípadu. Konanie sa nezačne proti krajinám, ktorých dovozy predstavujú podiel na trhu menší než 1 %, pokiaľ tieto krajiny nepredstavujú aspoň 3 % spotreby Únie (Európska komisia, 2021)

Podnet možno vziať späť pred začatím prešetrovania, pričom v tomto prípade sa nepovažuje za podaný. Ak sa ukáže, že existujú dostatočné dôkazy na začatie konania, Komisia tak urobí do 45 dní odo dňa podania podnetu a uverejní oznámenie v Úradnom vestníku Európskej únie. Ak neexistujú dostatočné dôkazy, navrhovateľ je o tom informovaný do 45 dní odo dňa podania podnetu Komisii. Komisia poskytne členským štátom informácie týkajúce sa jej analýzy sťažnosti obvykle do 21 dní odo dňa podania sťažnosti Komisii. Európska komisia oznámi začatie prešetrovania, uvedie sa v ňom názov výrobku a dotknutých krajín, súhrn prijatých informácií a uvedie sa, že všetky ďalšie relevantné údaje treba oznámiť Komisii. Okrem toho obsahuje lehoty, v rámci ktorých sa môžu zainteresované strany prihlásiť, predložiť svoje písomné vyjadrenia a poskytnúť informácie, aby sa tieto vyjadrenia a informácie mohli zohľadniť pri prešetrovaní. Uvedie aj obdobie, v priebehu ktorého zainteresované strany majú právo požiadať, aby ich Komisia vypočula (Rada Európskej únie, 1995)

Komisia oznámi vývozcom, dovozcom a združeniam zastupujúcim dovozcov a vývozcov, o ktorých vie, že sa ich záležitosť týka, ako aj krajine pôvodu, krajine vývozu a navrhovateľom začatie konania a s náležitým ohľadom na zachovanie ochrany dôverných informácií poskytne známym vývozcom a orgánom krajiny vývozu úplné znenie písomného podnetu a na požiadanie ho sprístupní ostatným zainteresovaným stranám. Ak je počet vývozcov príliš veľký, môže byť úplné znenie písomného podnetu poskytnuté len orgánom krajiny vývozu alebo príslušnému obchodnému zväzu. Antidumpingové prešetrovanie nebráni colnému konaniu. (Európska komisia, 2016)

1.5.1 Prešetrovanie

Po začatí konania Komisia v spolupráci s členskými štátmi začne prešetrovanie na úrovni Únie. Toto prešetrovanie sa vzťahuje na dumping aj ujmu, pričom obe tieto skutočnosti sa skúmajú súčasne. Na účely reprezentatívneho zistenia sa stanoví obdobie prešetrovania, ktoré v prípade dumpingu trvá bežne najmenej šesť mesiacov bezprostredne

pred začatím konania. Informácie vzťahujúce sa na obdobie, ktoré nasleduje po období prešetrovania, sa nezohľadnia (EHS, 1996).

Článok 18(1) Nariadenia Rady (EHS) č. 384/96 o ochrane proti dumpingovému dovozu z krajín, ktoré nie sú členskými štátmi EÚ z roku 1996 hovorí, že „*V prípade, že členské štáty Európskej únie (EÚ) nezabezpečia spoluprácu s Európskou komisiou pri prešetrovaní dumpingu, môže Európska komisia uplatniť tzv. "presumpciu nevyhnutnej spolupráce" (anglicky "presumption of necessary cooperation"). Táto presumpcia umožňuje Európskej komisii predpokladať, že cena vývozu do EÚ je dumpingová, ak neexistujú primerané dôkazy o opaku. Ak sa vyskytne takáto situácia, Európska komisia môže rozhodnúť o uplatnení vysokých antidumpingových ciel na dovoz tovaru z príslušného členského štátu. Tento krok môže mať značný vplyv na dovoz tovaru z daného členského štátu, a preto je dôležité, aby členské štáty dodržiavali pravidlá a spolupracovali s Európskou komisiou pri prešetrovaní dumpingu. Je potrebné poznamenať, že v prípade neuspokojivej spolupráce s členskými štátmi môže Európska komisia rozhodnúť o zrušení antidumpingových ciel a ukončení prešetrovania. Takéto rozhodnutie však musí byť prijaté na základe dôkladnej analýzy situácie a dôkazov a musí byť primerané konkrétnym okolnostiam.*“

Strany, ktoré dostanú dotazníky používané pri antidumpingovom prešetrovaní, majú aspoň 30 dní na to, aby ich vyplnili. Lehota pre vývozcov začne plynúť odo dňa prijatia dotazníka, ktorý sa v tomto prípade považuje za prijatý týždeň odo dňa, keď bol zaslaný vývozcovi alebo odoslaný diplomatickému zástupcovi krajiny vývozu. Túto lehotu možno predĺžiť na 30 dní s prihliadnutím na čas, ktorý zaberie prešetrovanie, ale len v prípade, že príslušná strana náležite odôvodní žiadosť o predĺženie tejto lehoty osobitnými okolnosťami. Komisia môže požiadať členské štáty o informácie a členské štáty prijímú všetky potrebné opatrenia, aby vyhověli tejto žiadosti. Pošlú Komisii požadované informácie spolu s výsledkami všetkých vykonaných kontrol, inšpekcií alebo prešetrovaní. Ak pôjde o informácie všeobecného záujmu alebo o ne požiada členský štát, Komisia ich postúpi členským štátom, pokiaľ nie sú dôverné, a v prípade, že tieto informácie dôverné sú, postúpi im ich zhrnutie, ktoré nemá dôverný charakter (Európsky parlament a Rada Európskej únie, 2009)

Komisia môže požiadať členské štáty o vykonanie potrebných kontrol a inšpekcií najmä medzi dovozcami, obchodníkmi a výrobcami z Únie, ako aj o vykonanie prešetrovania v tretích krajinách, ak s tým dotknuté podniky súhlasia a vláda príslušnej krajiny bola o tom oficiálne informovaná a nevzniesla žiadne námietky. členské štáty

prijmú všetky potrebné opatrenia, aby vyhovelí týmto žiadosťiam Komisie. Úradníci Komisie majú právo, ak o to požiada Komisia alebo členský štát, pomáhať úradníkom členských štátov pri plnení ich povinností. Zainteresované strany, ktoré sa prihlásili, sa vypočujú, ak v lehote predpísanej v oznámení uverejnenom v Úradnom vestníku Európskej únie podajú písomnú žiadosť o vypočutie, z ktorej je zrejmé, že takéto strany sú pravdepodobne ovplyvnené výsledkom konania a že existujú vážne dôvody na to, aby boli vypočuté. Na požiadanie sa dovozcom, vývozcom, zástupcom vlády krajiny vývozu a osobám, ktoré podali podnet, poskytnú príležitosti stretnúť sa s tými stranami, ktoré zastávajú opačný názor, aby bolo možné prezentovať protichodné stanoviská a poskytnúť argumenty na vyvrátenie dôkazov. Pri poskytnutí takýchto príležitostí sa zohľadňuje potreba zachovania dôvernosti informácií a výhodnosti pre zúčastnené strany. Žiadna strana nie je povinná zúčastniť sa na tomto stretnutí, a ak tak neurobí, pri posudzovaní prípadu jej to neuškodí. Ústne informácie poskytnuté v zmysle tohto odseku Komisia zohľadní, ak budú neskôr písomne potvrdené (Európsky parlament a Rada Európskej únie, 2009).

Osoby, ktoré podali podnet, dovozcovia a vývozcovia a ich zastupujúce združenia, organizácie užívateľov a spotrebiteľov, ako aj zástupcovia krajiny vývozu sa môžu na základe písomnej žiadosti zoznámiť so všetkými informáciami, ktoré poskytla strana dotknutá prešetrovaním, s výnimkou interných dokumentov pripravených orgánmi Únie alebo jeho členských štátov, a ktoré sú relevantné na predloženie ich prípadu a boli použité pri prešetrovaní. Tieto strany môžu reagovať na uvedené informácie a ich pripomienky sa zohľadnia v prípade, že sú dostatočne odôvodnené. Je potrebné v miere, v akej je to možné, skontrolovať, či informácie, ktoré poskytli zainteresované strany a z ktorých vychádzajú zistenia, sú presné. V prípade konaní začatých sa prešetrovanie, kedykoľvek je to možné, ukončí do jedného roka. V každom prípade sa takéto prešetrovania vo všetkých prípadoch ukončia do 15 mesiacov od ich začatia so zisteniami v súvislosti so záväzkami alebo zisteniami v súvislosti s konečným opatrením. (Európska komisia, 2016).

V konečnom dôsledku môžeme z vyššie uvedeného konštatovať, že EÚ má za úlohu:

- Skúmať dôkazy poskytnuté sťažovateľmi a rozhodovať o začatí konania.
- Vyšetrovať alebo preskúmať existujúce opatrenia.
- Vykonávať vyšetrovania.

- Rozhodovať o všetkých opatreniach (po porade s výborom na ochranu obchodu zloženým z zástupcov členských štátov EÚ) - napríklad o uložení alebo neuložení dočasných a konečných opatrení na ochranu obchodu, či prijať alebo zamietnuť záväzky, či sa majú poskytnúť náhrady a či sa majú ukončiť, zmeniť alebo predĺžiť opatrení.

1.5.2 *Kontrola antidumpingových opatrení*

V súvislosti s kontrolou antidumpingových opatrení uvádzame nasledujúce prehľadné aspekty (CIRCABC, 2023):

- Zainteresované strany prešetrovania môžu požiadať o predbežné preskúmanie opatrení, ak sa zmenili okolnosti. Výsledkom môže byť zmena a doplnenie opatrení, ich zrušenie alebo sa v nich bude pokračovať.
- Pred koncom päťročného obdobia môžu výrobcovia v EÚ požiadať o preskúmanie pred uplynutím platnosti, čo môže viesť k predĺženiu platnosti opatrení alebo k ich zrušeniu.
- Dovozcovia môžu požiadať o náhradu, ak sa domnievajú, že ich vyvážajúci výrobca nie je dumpingový/subvencovaný alebo jeho dumpingové/subvenčné rozpätie je nižšie ako clo, ktoré zaplatili dovozcovia.
- Pravidlá EÚ obsahujú aj ustanovenia, ktoré majú zabrániť obchádzaniu opatrení alebo absorbované vývozcami. Komisia pravidelne monitoruje účinnosť platných opatrení.
- Opatrenia na ochranu obchodu môže preskúmať aj Európsky súdny dvor a Orgán WTO pre urovnávanie sporov.

1.5.3 *Podmienky antidumpingových opatrení EÚ*

Pred prijatím akýchkoľvek opatrení na boj proti dumpingu musia byť splnené určité podmienky. Prvou podmienkou je, že dovoz tovarov musí byť dumpingový. Výrobok sa považuje za dumpingový, ak je jeho vývozná cena do EÚ nižšia ako jeho bežná cena. Normálna hodnota je zvyčajne trhovú cenu výrobku vo vyvážajúcej krajine. Ak neexistujú žiadne predaje alebo je nízky objem predaja, alebo ak sa predaj uskutočňuje so stratou, bežná hodnota výrobku je zvyčajne založená na výrobných nákladoch vo vyvážajúcom krajina plus primeraná suma na predajné, všeobecné a administratívne náklady a zisk. Vývozná cena je predajná cena do EÚ. Aby sa stanovilo dumpingové rozpätie, musí sa

vykonať spravodlivé porovnanie medzi vývozná cena a bežná hodnota. Možno bude potrebné vykonať úpravy, aby sa zabezpečilo, že normálne hodnota a vývozná cena sú na porovnateľnom základe (Európska komisia, 2016)

Druhá podmienka nastáva v prípade ak, výrobnému odvetviu spoločenstva, ktoré vyrába podobný výrobok, musí dôjsť k značnej ujme. Stanovenie ujmy si vyžaduje preskúmanie objemu a cien za dumpingové ceny. V tejto súvislosti Komisia overuje, či došlo k výraznému nárastu dumpingové dovozy, buď v absolútnych množstvách, alebo z hľadiska podielu na trhu. Pri určovaní vplyvu na ceny je dôležitým faktorom rozsah, v ktorom dovozná cena bola nižšia ako cena výrobcov spoločenstva. Určenie dopadu na výrobcov spoločenstva si vyžaduje analýzu rôznych typických ekonomických faktorov: podiel na trhu, produkcia, zisky, produktivita, návratnosť investícií, schopnosť získať kapitál, rast, rozsah dumpingu atď. V roku 2015 sa EÚ rozhodla vydať regulácie európskeho parlamentu a európskej komisie. Tie sa taktiež týkali pravidla nižšieho cla (Európska komisia, 2018)

Pravidlo nižšieho cla (anglicky "lesser duty rule") je pravidlo, ktoré sa používa pri určovaní výšky antidumpingových ciel na dovoz tovaru, ktorý je predávaný pod cenu na miestnom trhu. Podľa tohto pravidla sa pri stanovení antidumpingových ciel má brať do úvahy len minimálne množstvo ciel, ktoré sú nevyhnutné na obnovenie spravodlivej hospodárskej súťaže a ochranu miestnych výrobcov. Konkrétne, ak sa ukáže, že dovozca predáva tovar pod cenu na miestnom trhu a toto správanie poškodzuje miestnych výrobcov, antidumpingové clá by mali byť stanovené tak, aby sa obnovila spravodlivá hospodárska súťaž, ale zároveň aby boli na dovozcu kladené len minimálne povinnosti. To znamená, že antidumpingové clá by nemali byť príliš vysoké a mali by byť primerané na ochranu miestnych výrobcov pred poškodením konkurenciou z dovozu. Minimálna povinnosť sa tak odlišuje od pravidla "full cost rule", ktoré umožňuje stanoviť antidumpingové clá na základe plného nákladového pokrytia, čo môže viesť k oveľa vyšším clám. Použitie pravidla nižšieho cla je v súčasnosti bežnou praxou pri antidumpingových vyšetrení v rámci WTO a jej použitie sa riadi príslušnými pravidlami a nariadeniami. (Európska komisia, 2016)

Tretou podmienkou je príčinná súvislosť. V prípade dumpingu je príčinná súvislosť medzi nízkou cenou tovaru a negatívnymi dôsledkami pre miestneho výrobcu. Miestni výrobcovia nemôžu súťažiť s nízkymi cenami tovaru, ktorý je importovaný a predávaný pod cenu, čo môže viesť k bankrotu a strate pracovných miest. Toto môže viesť k ochudobneniu miestneho trhu a negatívnym vplyvom na miestnu ekonomiku. Dumpingové

dovozy musia byť príčinou ujmy. Nemusia byť jedinou príčinou - iné faktory môžu tiež prispieť (Európska komisia, 2018)

Poslednou podmienkou je záujem spoločenstva. Antidumpingové opatrenia nesmú byť proti záujmu spoločenstva. Aj keď sa tento test nevyžaduje pravidlami WTO, zabezpečuje aby sa zohľadnili celkové hospodárske záujmy v EÚ – vrátane domácich výrobných odvetví vyrábajúce príslušný výrobok, dovozcov, priemyselných odvetví spoločenstva, ktoré používajú dovozné výrobky a v konečnom dôsledku zaplatia vyššiu cenu. Antidumpingové opatrenia nesmú byť proti záujmu spoločenstva. Aj keď sa tento test nevyžaduje pravidlami WTO, zabezpečuje aby sa zohľadnili celkové hospodárske záujmy v EÚ – vrátane domácich výrobných odvetví vyrábajúce príslušný výrobok, dovozcov, priemyselných odvetví spoločenstva, ktoré používajú dovozné výrobky a v konečnom dôsledku zaplatia vyššiu cenu (CIRCABC, 2022).

1.6 Predchádzajúce dohody

1.6.1 Medzinárodný dohovor GATT

Keďže po pôvodnej dohode GATT sa colné sadzby v priebehu času znižovali, čoraz viac sa ukladali antidumpingové clá a nedostatočnosť článku VI na riadenie ich ukladania sa stala čoraz zjavnejšou. Napríklad článok VI vyžaduje určenie značnej ujmy, ale neobsahuje žiadne usmernenie, pokiaľ ide o kritériá na určenie, či takáto ujma existuje, a zaoberá sa metodikou na stanovenie existencie dumpingu len najvšeobecnejším spôsobom. V dôsledku toho zmluvné strany GATT rokovali o podrobnejších kódexoch týkajúcich sa AD. Prvý takýto kódex, Dohoda o antidumpingových praktikách, nadobudol platnosť v roku 1967 ako výsledok Kennedyho kola. Spojené štáty však nikdy nepodpísali Kennedyho okrúhly kódex, a preto mal kódex malý praktický význam. Tokijský okrúhly kódex, ktorý nadobudol účinnosť v roku 1980, predstavoval kvantový skok vpred. Z vecného hľadiska poskytla oveľa viac usmernení o určení dumpingu a ujmy ako článok VI. Rovnako dôležité je, že sa v ňom veľmi podrobne stanovujú určité procesné požiadavky a požiadavky na riadny proces, ktoré sa musia splniť pri vedení vyšetrovaní. Kódex však stále predstavoval len všeobecný rámec, ktorý majú krajiny dodržiavať pri vedení vyšetrovaní a ukladaní ciel. Bola tiež poznačená nejednoznačnosťami v mnohých kontroverzných bodoch a bola obmedzená skutočnosťou, že iba 27 zmluvných strán kódexu bolo viazaných jeho požiadavkami (WTO, 1994).

1.6.2 Dohoda o únii štátov

Dumping je definovaný v Dohode o vykonávaní článku VI GATT 1994 (Antidumpingová dohoda) ako uvedenie výrobku do obchodu inej krajiny za cenu nižšiu, ako je jeho bežná hodnota. Podľa článku VI dohody GATT z roku 1994 a antidumpingovej dohody môžu členovia WTO uložiť antidumpingové opatrenia, ak sa po prešetrení v súlade s dohodou zistí, a) že dochádza k dumpingu, b) že domáce výrobné odvetvie vyrábajúce podobný výrobok v dovážajúcej krajine utrpelo značnú ujmu a c) že medzi nimi existuje príčinná súvislosť. Okrem hmotnoprávných pravidiel, ktorými sa riadi určovanie dumpingu, ujmy a príčinnej súvislosti, sa v dohode stanovujú podrobné procesné pravidlá na začatie a vedenie prešetrovaní, uloženie opatrení a trvanie a preskúmanie opatrení (WTO, 2021).

1.6.3 Výbor pre antidumpingové praktiky

Výbor, ktorý zasadá aspoň dvakrát ročne, poskytuje členom WTO príležitosť diskutovať o akýchkoľvek záležitostiach týkajúcich sa antidumpingovej dohody. Výbor vykonal revíziu vnútroštátnych právnych predpisov oznámených WTO. To ponúka príležitosť nastoliť otázky týkajúce sa uplatňovania vnútroštátnych antidumpingových zákonov a nariadení, ako aj otázky týkajúce sa súladu vnútroštátnej praxe s antidumpingovou dohodou. Výbor tiež skúma oznámenia o antidumpingových opatreniach prijatých členmi, čím poskytuje príležitosť diskutovať o otázkach vznesených v súvislosti s konkrétnymi prípadmi. Výbor vytvoril samostatný orgán, ad hoc skupinu pre vykonávanie, ktorý je otvorený pre všetkých členov WTO a od ktorého sa očakáva, že sa zameria na technické otázky vykonávania: to znamená na otázky "ako na to", ktoré sa často vynárajú pri správe antidumpingových zákonov (WTO, 2021).

1.6.4 Urovnávanie sporov

Spory v antidumpingovej oblasti podliehajú záväznému urovnávaniu sporov pred orgánom na urovnávanie sporov WTO v súlade s ustanoveniami Dohovoru o urovnávaní sporov (ďalej len "DUS") Členovia môžu napadnúť uloženie antidumpingových opatrení, v niektorých prípadoch môžu napadnúť uloženie predbežných antidumpingových opatrení a môžu nastoliť všetky otázky súladu s požiadavkami dohody pred porotou zriadenou podľa DUS. V sporoch podľa antidumpingovej dohody sa na preskúmanie poroty, pokiaľ ide o určenie vnútroštátnych orgánov, ktoré opatrenie uložili, uplatňuje osobitný štandard

preskúmania. V norme sa stanovuje určitá miera úcty k vnútroštátnym orgánom pri zisťovaní skutočností a výklade práva a jej cieľom je zabrániť porotám na urovnávanie sporov, aby prijímali rozhodnutia výlučne na základe vlastných názorov. Štandard preskúmania je len pre antidumpingové spory a ministerské rozhodnutie ustanovuje, že sa preskúma po troch rokoch, aby sa určilo, či je schopné všeobecného uplatňovania.

1.6.5 Oznámenia

Od všetkých členov WTO sa vyžaduje, aby zosúlادili svoje antidumpingové právne predpisy s antidumpingovou dohodou a oznámili tieto právne predpisy Výboru pre antidumpingové praktiky. Zatiaľ čo výbor "neschvaľuje" ani "neschvaľuje" žiadne právne predpisy členov, právne predpisy sa vo výbore posudzujú s otázkami, ktoré kladú členovia, a diskutuje sa o konzistentnosti vykonávania požiadaviek dohody konkrétnym členom vo vnútroštátnych právnych predpisoch. Okrem toho sa od členov vyžaduje, aby dvakrát ročne informovali výbor o všetkých prijatých antidumpingových prešetrovaniach, opatreniach a krokoch. Výbor prijal štandardný formát pre tieto oznámenia, ktoré podliehajú preskúmaniu vo výbore. Nakoniec sa od členov vyžaduje, aby urýchlene informovali výbor o predbežných a konečných prijatých antidumpingových opatreniach, vrátane určitých minimálnych informácií požadovaných usmerneniami, na ktorých sa výbor dohodol. Tieto oznámenia sú tiež predmetom preskúmania vo výbore. Týmito pravidlami sa musí riadiť aj EÚ.

(WTO, 2021)

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom bakalárskej práce je na základe teoretických východísk a poznatkov vyplývajúcich zo zahraničnoobchodnej praxe zhodnotiť vplyv antidumpingových ochranných obchodných opatrení EÚ na jej zahraničnoobchodné vzťahy s tretími krajinami a navrhnúť možnosti zefektívnenia postupov implementácie týchto opatrení do budúcnosti.

V súvislosti s plnením hlavného cieľa sme si stanovili nasledovné parciálne ciele našej bakalárskej práce:

- PC 1: Teoreticky vymedziť základy problematiky ochranných obchodných nástrojov EÚ.
- PC 2: Vymedziť postup implementácie antidumpingových ochranných opatrení zo strany EÚ voči tretím krajinám.
- PC 3: Analyzovať a zhodnotiť vzťah medzi výškou implementovaného ochranného antidumpingového cla zo strany EÚ a vývojom hodnoty dovozu z vybranej tretej krajiny v sledovanom období.
- PC 4: Navrhnuť kroky pre zlepšenie doterajších postupov implementácie ochranných antidumpingových ciel zo strany EÚ.

V našej bakalárskej práci sme si, vyplývajúc zo stanovených stanovili nasledujúce výskumné otázky, ktoré na základe výsledkov na konci práce vyhodnotíme:

- VO 1: Aký bol vzťah medzi vývojom implementovaného antidumpingového cla EÚ a hodnotou dovozu vybranej krajiny?
- VO 2: Boli implementované antidumpingové opatrenia zo strany EÚ voči dovozu z vybranej krajiny efektívne?

Ciele bakalárskej práce sme sa rozhodli plniť prostredníctvom rôznych metód skúmania. Ako metódu skúmania sme využívali komparáciu štatistických údajov o hodnote dovozu špecifického výrobku z vybraných krajín v porovnaní s antidumpingovým ochranným opatreniami použitými na konkrétny výrobok.

Naše výsledky boli dosiahnuté aj vďaka analýze, ktorá nám umožnila rozložiť problém na menšie časti a lepšie porozumieť jeho zloženiu a funkciám.

V našej práci sme využili nielen analýzu, ale aj syntézu, indukciu a dedukciu, aby sme dokázali vytvoriť nové celky z existujúcich častí a konkrétnych príkladov a vývodom logických záverov zo známych faktov alebo predpokladov.

Ako krajinu na zhotovenie tejto komparácie sme si zvolili Čínu, nakoľko má najviac aktívnych antidumpingových opatrení na mnoho rozličných výrobkov. Tak isto aj Európska únia má najväčší import. Pre posúdenie cieľu bakalárskej práce obsahovala Čína najviac vzoriek, z ktorých sa táto štatistika dala vytvoriť.

3 Výsledky práce a diskusia

V našom výskume sme sa zaoberali najväčším obchodným partnerom EÚ, ktorým je Čína, a jeho AD opatreniami, ktoré sú voči Číne nastavené.

V tejto časti práce vyhodnocujeme zahraničnoobchodné vzťahy, dovoz a vývoz Európskej Únie a Číny, komoditnú štruktúru antidumpingových ochranných opatrení zo strany EÚ voči Číne a následne porovnali niekoľko komodít, na ktoré je zavedené AD clo.

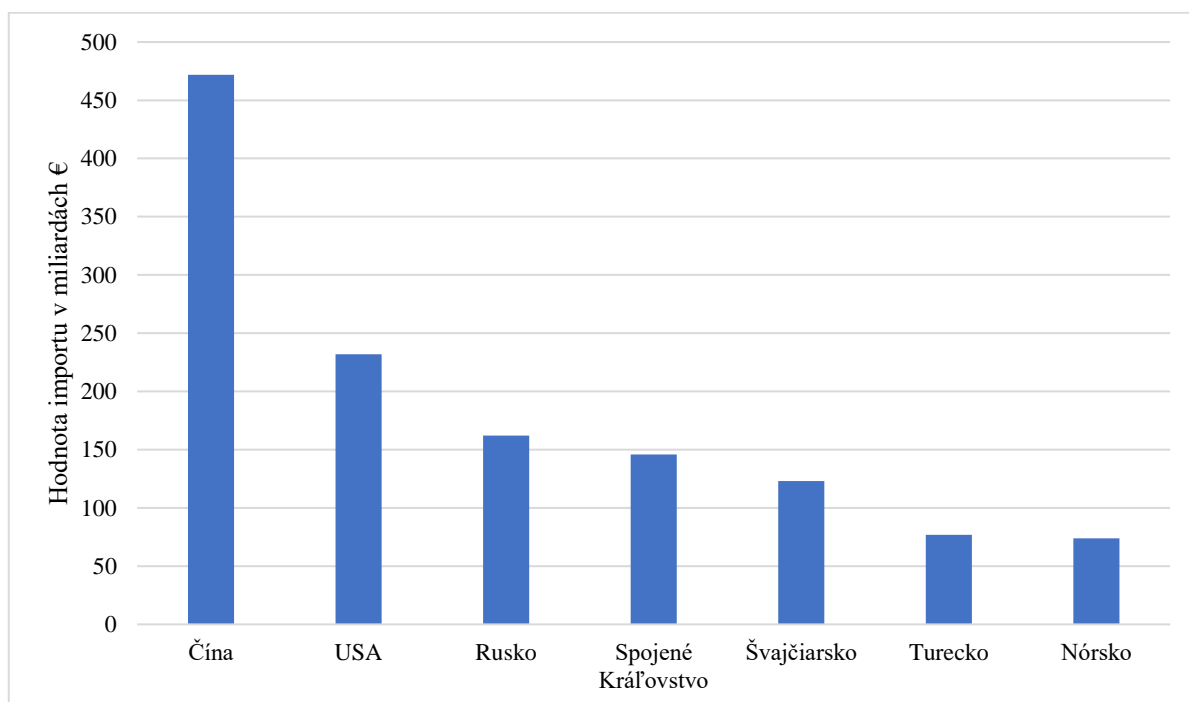
3.1 Zahraničnoobchodné vzťahy medzi Čínou a EÚ

Obchod medzi Čínou a EÚ je jedným z najdôležitejších obchodných vzťahov na svete. EÚ je pre Čínu druhým najväčším obchodným partnerom, zatiaľ čo Čína je pre EÚ druhým najväčším obchodným partnerom za Spojenými štátmi.

V roku 2020 dosiahol celkový obchod medzi Čínou a EÚ takmer 700 miliárd eur. Čína je pre EÚ dôležitým trhom pre vývoz, pričom Čína je pre EÚ najväčším zdrojom dovozu. Hlavnými produktmi, ktoré EÚ vyváža do Číny, sú stroje, dopravné prostriedky a chemické výrobky. Naopak, EÚ najviac dováža z Číny výrobky ako elektronika, odevy a stroje.

V posledných rokoch sa v obchode medzi Čínou a EÚ vyskytli niektoré problémy a obavy. Niektoré krajiny EÚ sa obávajú čínskej hospodárskej expanzie a potenciálnych nespravodlivých obchodných praktík, ako napríklad dumping. (IMF, 1994)

Graf 1 Najväčší importní partneri EÚ v roku 2021

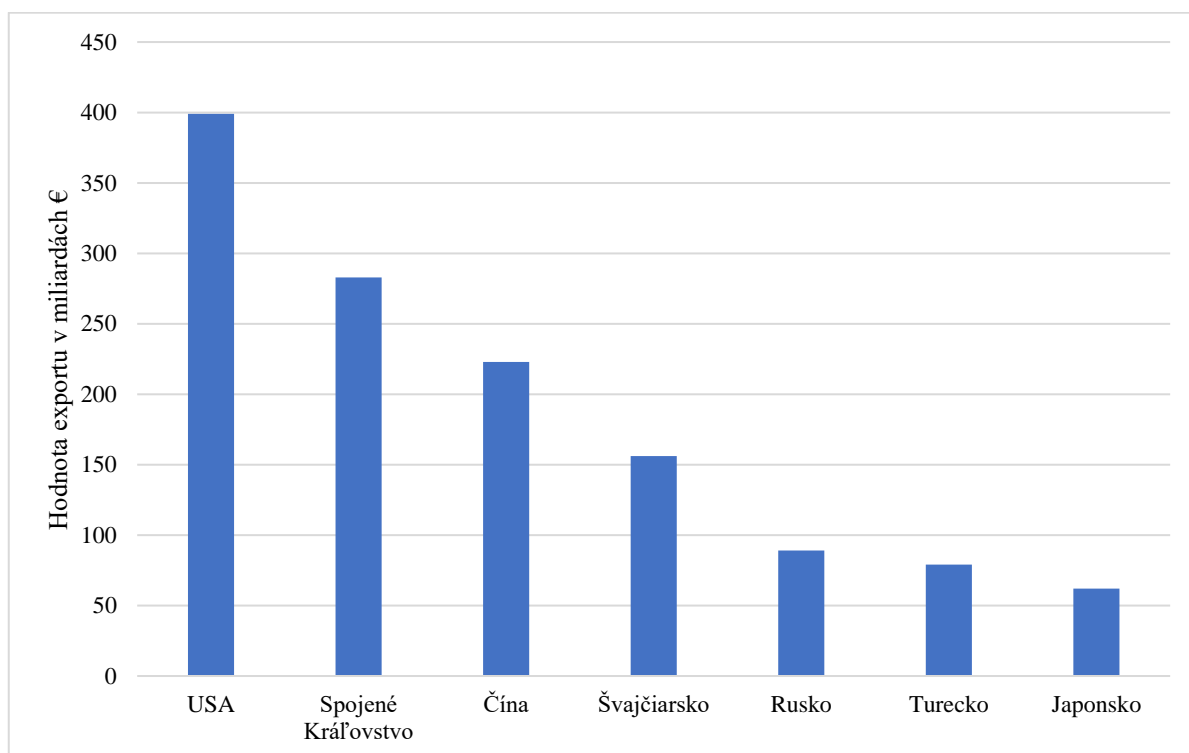
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Eurostat, 2022.

V roku 2021 Európska únia dovážala z celého sveta výrobky v hodnote približne 7,4 bilióna USD. Hlavnými obchodnými partnermi EÚ boli Rusko, Čína a Spojené štáty.

Podľa štatistík Eurostatu bola v roku 2021 najväčším dovozcom EÚ Čína s podielom 19,7% na celkovom dovoze. Na druhom mieste sa umiestnilo USA s 11,2% podielom. Tretí najväčší obchodný partner EÚ bol Rusko s 10,7% podielom na celkovom dovoze.

Okrem týchto troch krajín boli ďalšími významnými obchodnými partnermi EÚ v roku 2021 Japonsko, Švajčiarsko a Spojené Kráľovstvo. EÚ dovážala tiež významné množstvá výrobkov z iných krajín Ázie, ako sú Južná Kórea a India, z Afriky, ako sú Nigéria a Juhoafrická republika, a zo Stredného a Južného Ameriky, ako sú Brazília a Mexiko. (Eurostat, 2022)

Graf 2 Najväčší exportní partneri EÚ v roku 2021

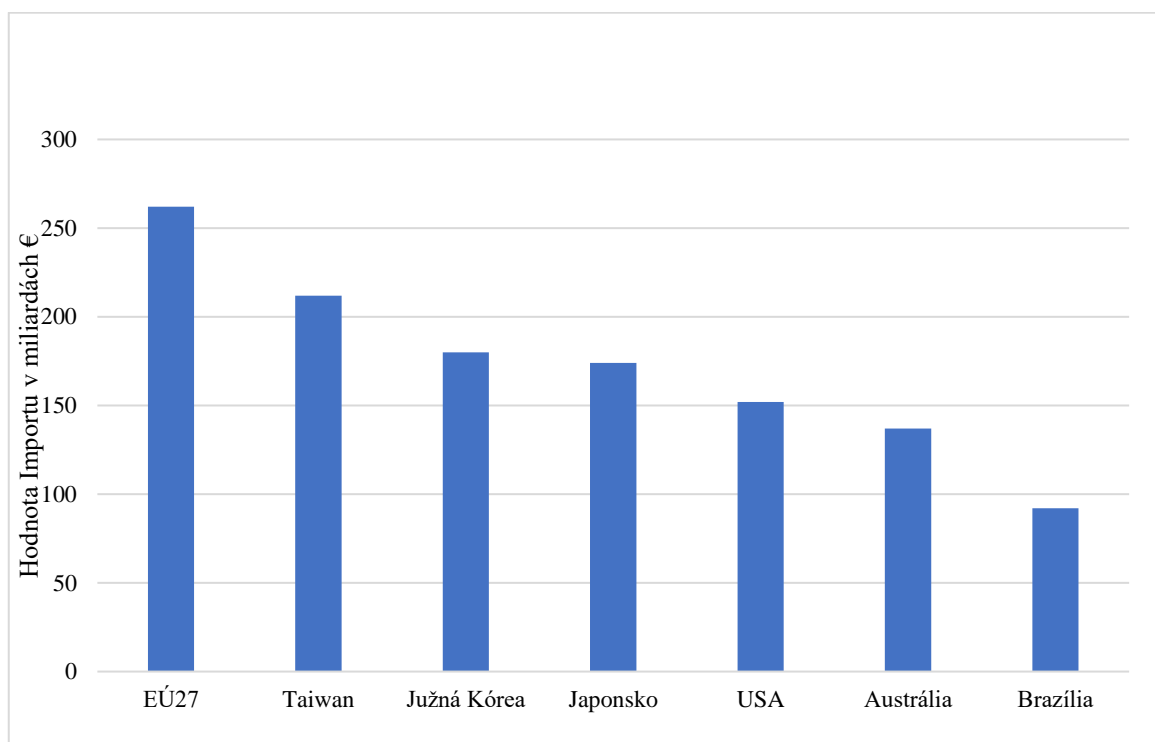

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Eurostat, 2022.

Európska únia je jedným z najväčších svetových exportérov, a tak aj v roku 2021 exportovala výrobky do celého sveta v hodnote približne 6,7 bilióna USD. Hlavnými obchodnými partnermi EÚ boli Spojené kráľovstvo, Spojené štáty a Čína.

Podľa štatistík Eurostatu bol v roku 2021 najväčším odberateľom výrobkov EÚ USA s podielom 15,4% na celkovom vývoze. Na druhom mieste sa umiestnilo Spojené Kráľovstvo s 12,9% podielom a na treťom mieste Čína s 9,7% podielom na celkovom vývoze (Európska komisia, 2021).

Graf 3 Najväčší importní partneri Číny v roku 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Eurostat, 2022.

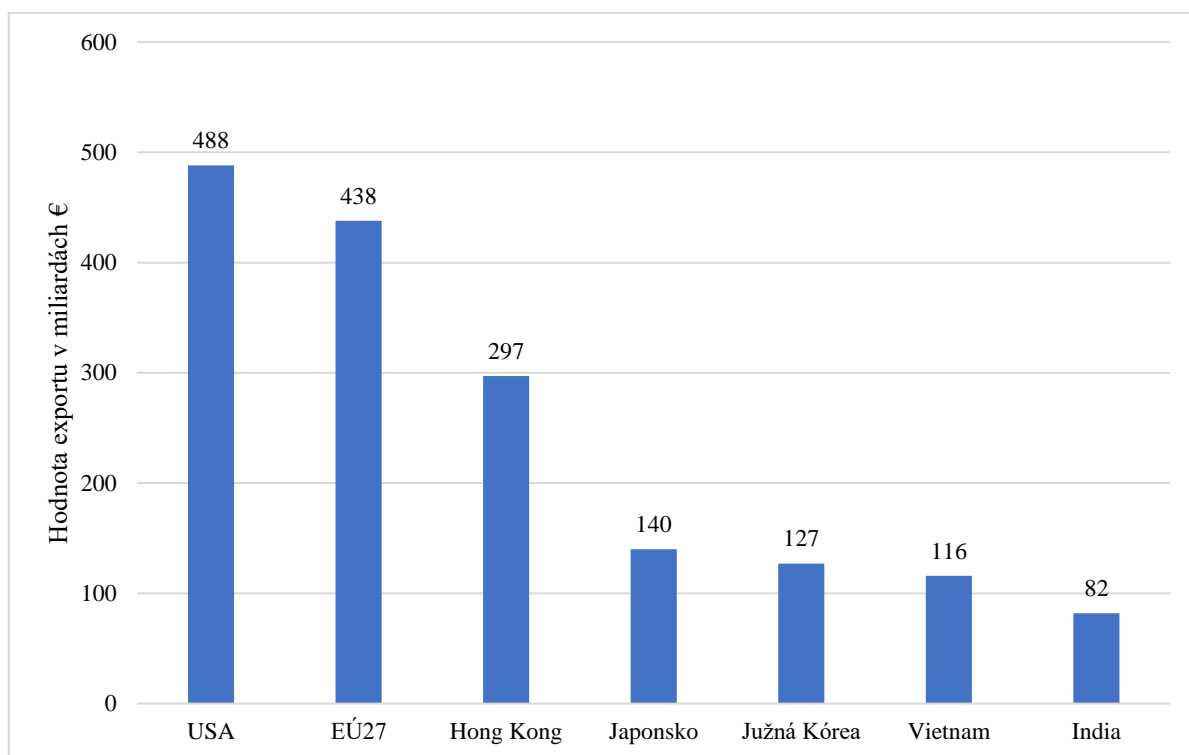
Dovozy do Číny v roku 2021 boli poznačené niekoľkými faktormi, vrátane nízkej produkcie a obmedzeného dodávateľského reťazca spôsobených pandemiou COVID-19, rastúcich cien surovín a zhoršujúcej sa obchodnej politiky medzi Čínou a niektorými krajinami.

Podľa údajov čínskeho colného úradu dovoz do Číny v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi mierne stúpol. Výrobky, ktoré boli najčastejšie dovozené do Číny, zahŕňali suroviny, ako napr. ropa, zemný plyn a kovy, ako aj potraviny, stroje a elektroniku.

Okrem toho sa dovozy do Číny v roku 2021 zameriavali aj na zvyšovanie energetickej efektívnosti a na podporu znižovania emisií oxidu uhličitého. Čína tiež prejavuje záujem o dovoz vyššej kvality tovarov, ako napríklad zdravotníckych výrobkov, ako aj dovoz služieb, napr. cestovného ruchu a kultúry.

Vzhľadom na to, že Čína je najväčším trhom na svete, jej dovoz má vplyv na mnoho krajín a odvetví. V súčasnosti sa Čína snaží diverzifikovať svoj obchodný portfólio a hľadať nové zdroje dovozu, aby sa vyrovnala so zmenami v medzinárodnom obchode a posilnila svoju ekonomiku. (Európska únia, 2021)

Graf 4 Najväčší exportní partneri Číny v roku 2021

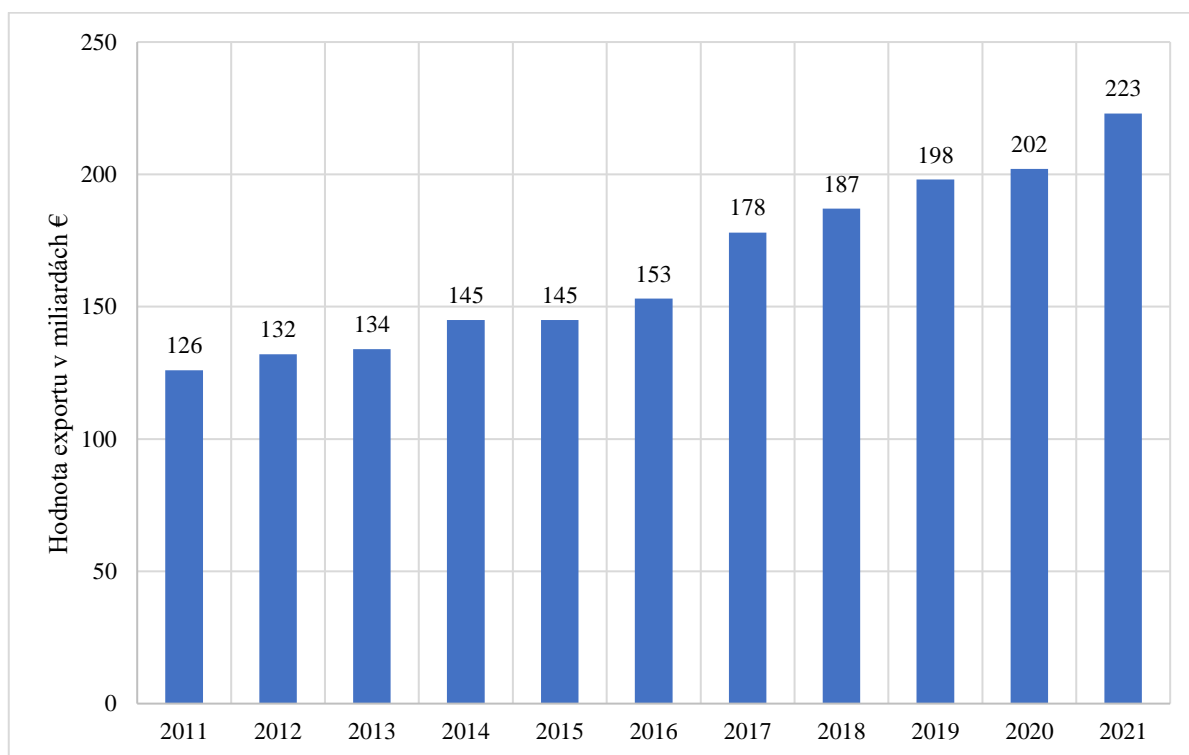
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Eurostat, 2022.

Podľa údajov čínskeho colného úradu dosiahol export z Číny v roku 2021 celkovú hodnotu 4,62 miliardy €, čo predstavuje nárast o 27,9% v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Tento rast bol podporený silnou dopytom na svetových trhoch a zlepšujúcim sa stavom v medzinárodnom obchode po pandémie COVID-19. V porovnaní s ostatnými krajinami boli hlavnými odberateľmi čínskeho exportu Spojené štáty s 17,3% podielom na celkovom vývoze, nasledované Európskou úniou s 16,2% a Japonskom s 7,1% podielom.

V rámci regiónov bola Ázia najväčším odberateľom čínskeho exportu, ktorý predstavoval 49,3% celkového vývozu, nasledovaná Európou s 17,7% a Severnou Amerikou s 16,5% podielom.

Celkovo export z Číny predstavoval v roku 2021 17,3% celkového svetového vývozu, čím si udržala svoju pozíciu najväčšieho vývozcu na svete.

Graf 5 Vývoj a hodnota exportu EÚ do Číny v rokoch 2011 - 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Eurostat, 2022.

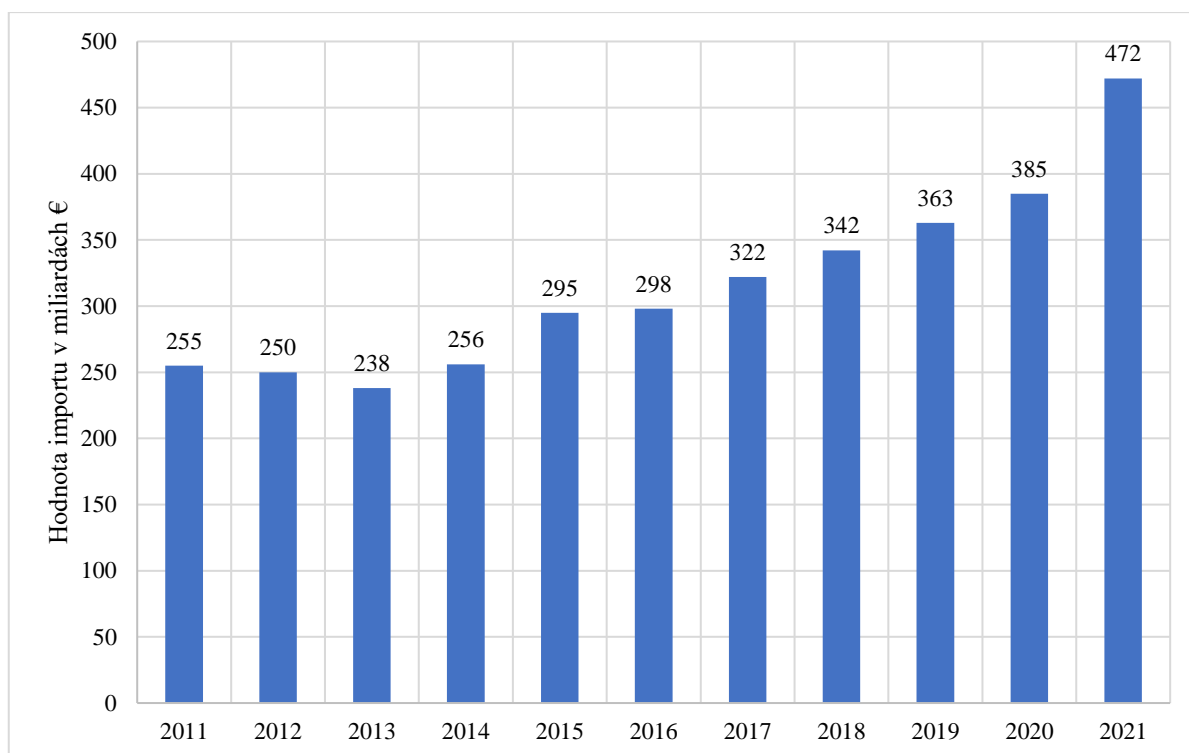
Dovozy z EÚ do Číny sa za poslednú dekádu výrazne zvýšili z niekoľkých dôvodov (IMF, 2021):

- Rastúca dopyt v Číne: S rastúcim bohatstvom a zvyšujúcim sa počtom obyvateľov v Číne, sa zvýšil aj dopyt po tovaroch a službách, ktoré sa vyrábajú v EÚ. To znamená, že čínski spotrebitelia sú ochotní platiť vyššie ceny za kvalitné výrobky z EÚ.
- Kvalita a inovácia: EÚ je známa svojimi kvalitnými výrobkami a inovatívnymi technológiami, ktoré sú vysoko cenovo efektívne a ktoré Čína potrebuje na svoj rastúci trh.
- Dohody o voľnom obchode: Dohody o voľnom obchode medzi EÚ a Čínou umožňujú zníženie ciel a iných obchodných prekážok, čo zjednodušuje obchod medzi týmito dvoma regiónmi.
- Zvýšená spolupráca: EÚ a Čína sa navzájom podporujú v oblastiach ako napr. environmentálna udržateľnosť, klimatická zmena a obnoviteľné zdroje energie, čo môže podporiť obchod medzi týmito dvoma regiónmi.

- Potenciálne trhy: EÚ ponúka potenciálne trhy pre čínske spoločnosti a investície v rôznych odvetviach, ako napr. automobilový priemysel, informačné technológie, biotechnológie a ďalšie.

Tieto faktory prispeli k významnému zvýšeniu dovozu z EÚ do Číny v poslednej dekáde a ukazujú sa ako významné príležitosti pre ďalší rast obchodu medzi týmito dvomi regiónmi.

Graf 6 Vývoj a hodnota importu EÚ z Číny v rokoch 2011 - 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Eurostat, 2022.

Dovoz z Číny do EÚ sa za poslednú dekádu zvýšil takmer o dvojnásobok z viacerých dôvodov (Európska komisia, 2021):

- Globalizácia: Svetská ekonomika sa stáva stále viac globalizovanou a to umožňuje Číne, ako aj iným krajinám, aby sa stali súčasťou medzinárodného obchodu.
- Lacná pracovná sila: Vďaka nízkym mzdám a lacnej pracovnej sile v Číne, môžu čínske firmy vyrábať lacné tovary, ktoré sa ľahko predávajú na celom svete.
- Rastúci dopyt: S rastúcim dopytom po tovaroch a službách, ktoré sa vyrábajú v Číne, sa zvýšil aj dovoz z Číny do EÚ.

- Zjednodušenie obchodných prekážok: Obchodné prekážky, ktoré kedysi bránili dovozu tovarov z Číny, sa postupne odstraňujú, čím sa otvára cesta pre ďalší rast dovozu.

Tieto faktory významne prispeli k nárastu dovozu z Číny do EÚ v poslednej dekáde.

3.2 Zahraníčnoobchodné vzťahy medzi EÚ a Čínou v kontexte AD opatrení

Ako sme už uviedli, dumping znamená predaj tovaru na zahraničných trhoch za cenu nižšiu ako v krajine výroby, čo môže viesť k vytlačeniu miestnych výrobcov. Antidumpingové opatrenia sa snažia zabrániť takému správaniu a chrániť miestnych výrobcov pred nekalou konkurenciou.

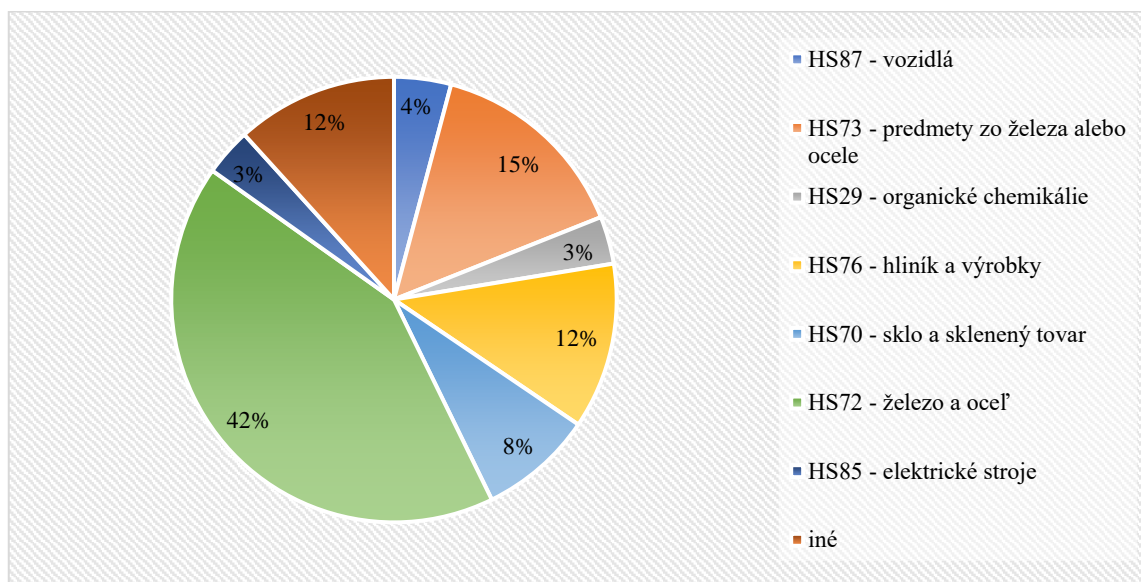
Antidumpingové opatrenia sú súčasťou nástrojov obchodnej politiky, ktoré majú za úlohu ochrániť domácu ekonomiku pred nečestnou zahraničnou konkurenciou. Medzi EÚ a Čínou sa používajú na ochranu európskych podnikov pred čínskou konkurenciou, ktorá sa niekedy podieľa na dumpingu. EÚ môže zaviesť antidumpingové opatrenia proti čínskym výrobcom, ak zistí, že ich výrobné náklady sú nízke a predajné ceny sú nižšie ako náklady na výrobu. Tieto opatrenia môžu zahŕňať dočasné antidumpingové clo, ktoré má za cieľ vykompenzovať rozdiel medzi skutočnou cenou výrobku a jeho dumpingu a chrániť európskych výrobcov. EÚ a Čína sa snažia nájsť rovnováhu medzi otvorenosťou trhu a ochranou vlastných ekonomík, avšak použitie antidumpingových opatrení môže spôsobiť napätie a obmedziť obchodné vzťahy medzi EÚ a Čínou (Kazarkova, 2021).

V nasledujúcej analýze priblížime komoditnú štruktúru zavedených AD opatrení zo strany EÚ voči Číne.

3.2.1 Komoditná štruktúra AD opatrení zo strany EÚ voči Číne

V grafe 7 nižšie prehľadne uvádzame čínske tovary, ktoré podliehajú AD opatreniam EÚ v percentuálnom vyjadrení.

Graf 7 Komoditná štruktúra antidumpingových opatrení iniciovaných zo strany EÚ voči Číne v rokoch 2013 - 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Eurostat, 2022.

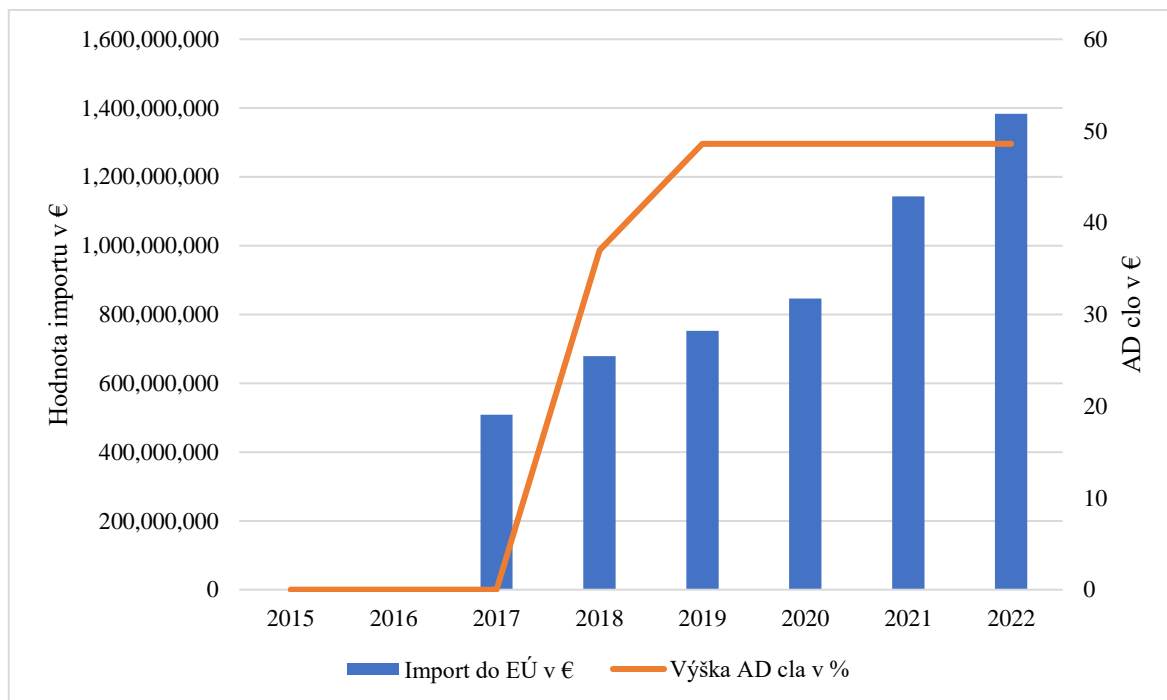
Na grafe 7 sú zobrazené zastúpenia jednotlivých komodít, ktoré sa dovážajú z Číny a na ne sa vzťahuje antidumpingové clo. Skupina tovarov HS72 - železo a oceľ je najzastúpenejšia (42%). Druhá najpočetnejšia skupina (15%) sú tovary zo skupiny HS73 - predmety zo železa a ocele. Okrem týchto skupín sa na antidumpingové clo vzťahujú aj ďalšie komoditné skupiny, ako napríklad HS72, HS70 a podobne.

V neskorších krokoch sme vybrali konkrétne produkty z týchto skupín a analyzovali sme ich import a vývoj antidumpingového cla v období od 2015 do 2022. V nasledujúcej časti práce sa budú tieto komoditné skupiny bližšie skúmať na základe vybraných produktov.

3.3 Vplyv AD opatrení na vybrané produkty dovážané z Číny

V tejto časti práce budeme analyzovať vzťah medzi implementovaným AD clom a hodnotou dovozu vybraných tovarov z Číny do EÚ, pričom budeme brať do úvahy rozdielne časové obdobia pre každý produkt a to z dôvodu časovej rozmanitosti platnosti AD cla.

Graf 8 Vývoj importu a výšky antidumpingové cla komodít HS87 z Číny do EÚ v rokoch 2015 - 2022

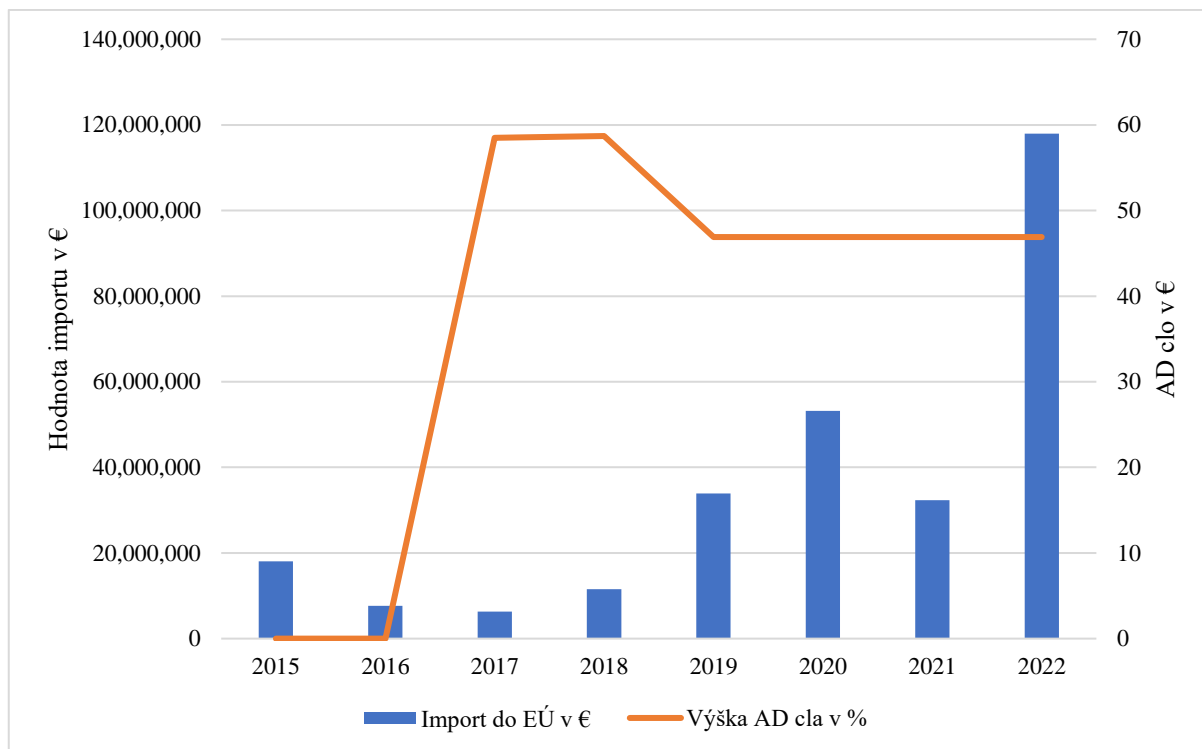
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Európskej komisie 2022 a Eurostat, 2022.

Pred zavedením AD ochranných opatrení na bicykle, trojkolky a štvorkolky, nastávala v EÚ neférová súťaž medzi Čínskymi a Európskymi výrobcami, čo malo za dôsledok zavedenie AD ochranných opatrení vo forme cla na tieto produkty.

Po zavedení AD cla v roku 2018, na úroveň 38%, naďalej stúpal import až do roku 2022, kedy import tejto komodity zažil maximum, takmer 1 400 miliónov eur.

Toto AD ochranné opatrenie považujeme za neefektívne, nakoľko hodnota importu sa každý rok zvyšuje a predpokladáme, že pokiaľ bude pokračovať aktuálny trend zvyšovania importu do EÚ, tak momentálne AD clo nebude dostačujúce.

Graf 9 Vývoj importu a výšky antidumpingové cla komodít HS72 z Číny do EÚ v rokoch 2015 - 2022

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Európskej komisie 2022 a Eurostat, 2022.

V tomto grafe sme sa venovali skupine HS72. Po zavedení cla na ocele odolnej proti korózii v roku 2017 nastal pokles importu do EÚ, oproti roku 2016, keď dovoz neprevyšoval ani 10 miliónov eur.

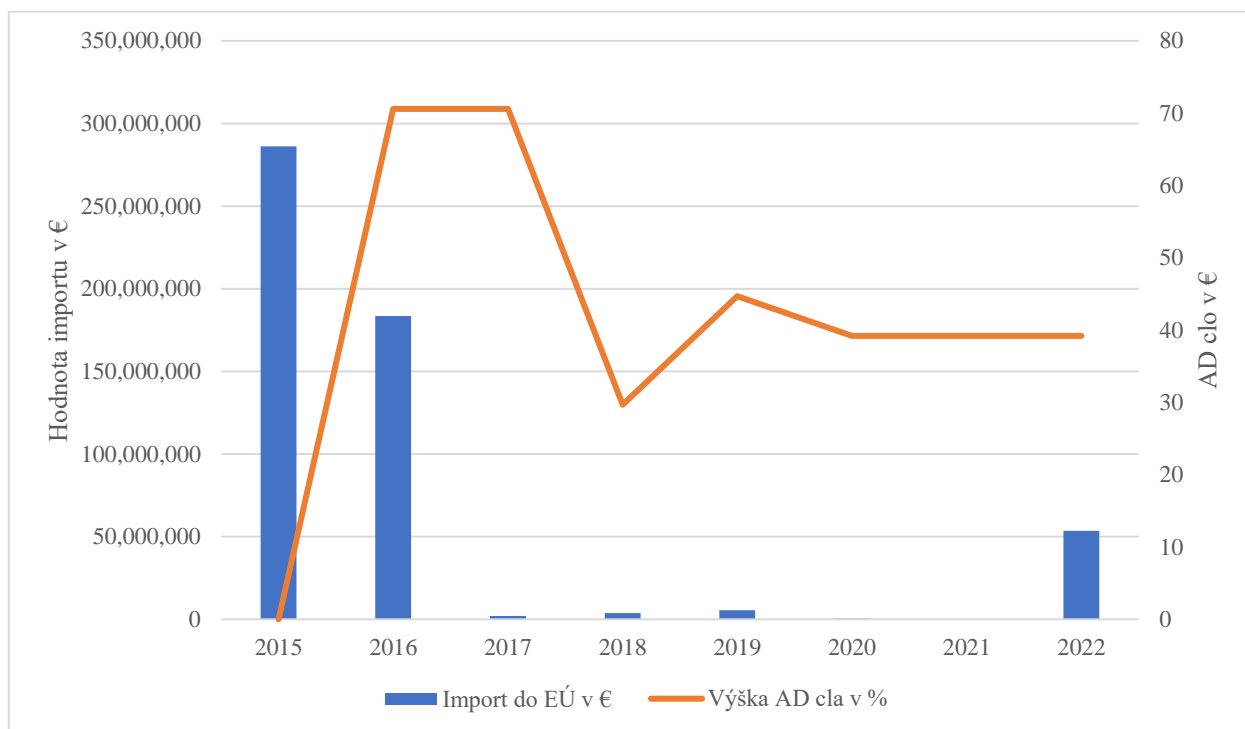
V nasledujúcich rokoch, 2018 – 2020, bol nárast v importe ocele a následné zníženie cla na 46,9% v roku 2019, ktorý tento fakt o zvyšovania importu podporoval. V roku 2020 taktiež zažil import tohto výrobku vtedajšie maximum, cez 50 miliónov eur.

V roku 2021 aj napriek nezmenenému AD clu bol zaznamenaný mierny pokles, na hodnotu 32 miliónov eur. Maximum nastal v roku 2022, kedy stále pri nezmenenom AD cle vo hodnote 46,9% zaznamenala táto komodita import vo výške takmer 118 miliónov eur. Tento nezvyčajný jav mohol nastať väčším dopytom európskych spotrebiteľov po tejto komodite.

Neefektivitu tohto cla môžeme vidieť v rokoch 2017 – 2020 a v roku 2022, kedy hoci AD clo bolo na túto komoditu nastavené vysoko, import aj napriek tomu stúpil. V roku 2021 nastal mierny pokles, no opačný extrém dosiahlo clo v roku 2022, kedy nastal

vysoký nárast hodnoty importu, teda môžeme nastavené hodnoty AD cla považovať za na príliš nízke.

Graf 10 Vývoj importu a výšky antidumpingové cla komodít HS72 z Číny do EÚ v rokoch 2015 - 2022

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Európskej komisie 2022 a Eurostat, 2022.

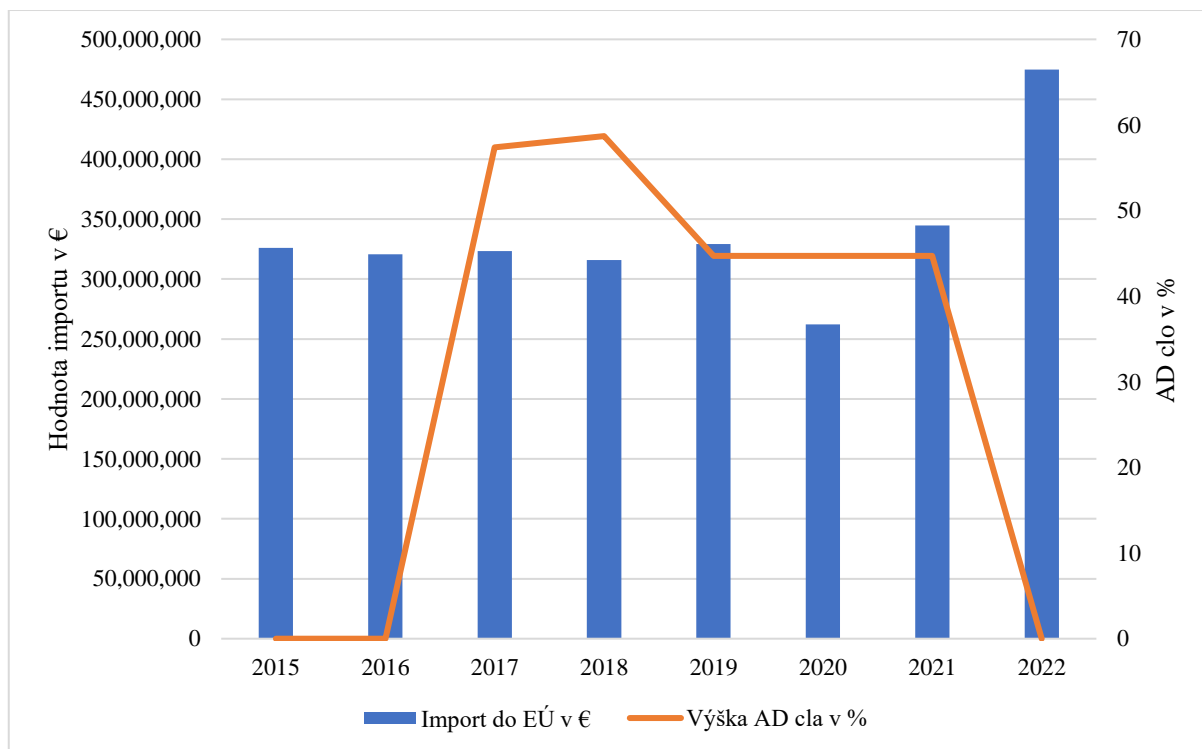
V roku 2016 bol dovoz z Číny do EÚ v hodnote 18 miliónov eur a bol zahrnutý antidumpingovým clo vo výške 70,6%. V dôsledku toho bol dovoz v tomto roku veľmi nízky. V roku 2017 dovoz klesol na 169,411€, pričom antidumpingové clo ostalo na hodnote 70,6%. V roku 2018 sa dovoz zvýšil na 1,022,703€ a antidumpingové clo bolo 29,7%. Tento nárast môže byť spôsobený buď zlepšením obchodných vzťahov medzi EÚ a Čínou, alebo aj zmenou vývojových trendov.

V roku 2019 dovoz zase klesol na 444,493€, ale antidumpingové clo zostalo nezmenené na úrovni 44,7%. V roku 2020 dovoz klesol na 433,412€ a antidumpingové clo kleslo na úroveň 39,2%. V roku 2021 dovoz klesol na 117,626€, ale antidumpingové clo zostalo nezmenené, čo znamená, že AD clo bolo nastavené príliš vysoko, pokiaľ sa vezme do úvahy situácia s pandemiou a celkovo slabším obchodom medzi EÚ a Čínou..

Import sa v roku 2022 znova zvýšil a dosahoval hodnotu vyššiu ako 50 miliónov eur pri nezmenenom AD cle z predošlých rokov.

V dôsledku vysokého AD cla od roku 2016 bol zaznamenaný aj mimoriadny pokles v importe tejto komodity do EÚ z Číny. AD clo je nastavené stále vo výške 39,2%, čo s vývojom importu v roku 2022 znamená, že terajšia výška AD cla je nastavená menej efektívne ako v predchádzajúcich rokoch.

Graf 11 Vývoj importu a výšky antidumpingové cla komodít HS69 z Číny do EÚ v rokoch 2015 - 2022

Vlastné spracovanie podľa údajov Európskej komisie 2022 a Eurostat, 2022.

V roku 2016 bol na dovoz stolového riadu a kuchynského riadu z Číny do EÚ 0% AD clo. To vysvetľuje vysoký objem dovozu v tomto roku, keďže dovoz bol voľný od akejkolvek ochrany trhu v EÚ.

V roku 2017 sa však AD clo zaviedlo na hodnotu 57,4%, čo ale nevedlo k poklesu objemu dovozu v tomto roku. Rovnako, aj v roku 2018 bolo antidumpingové clo relatívne vysoké (58,7%), ale objem importu sa na menil len málo.

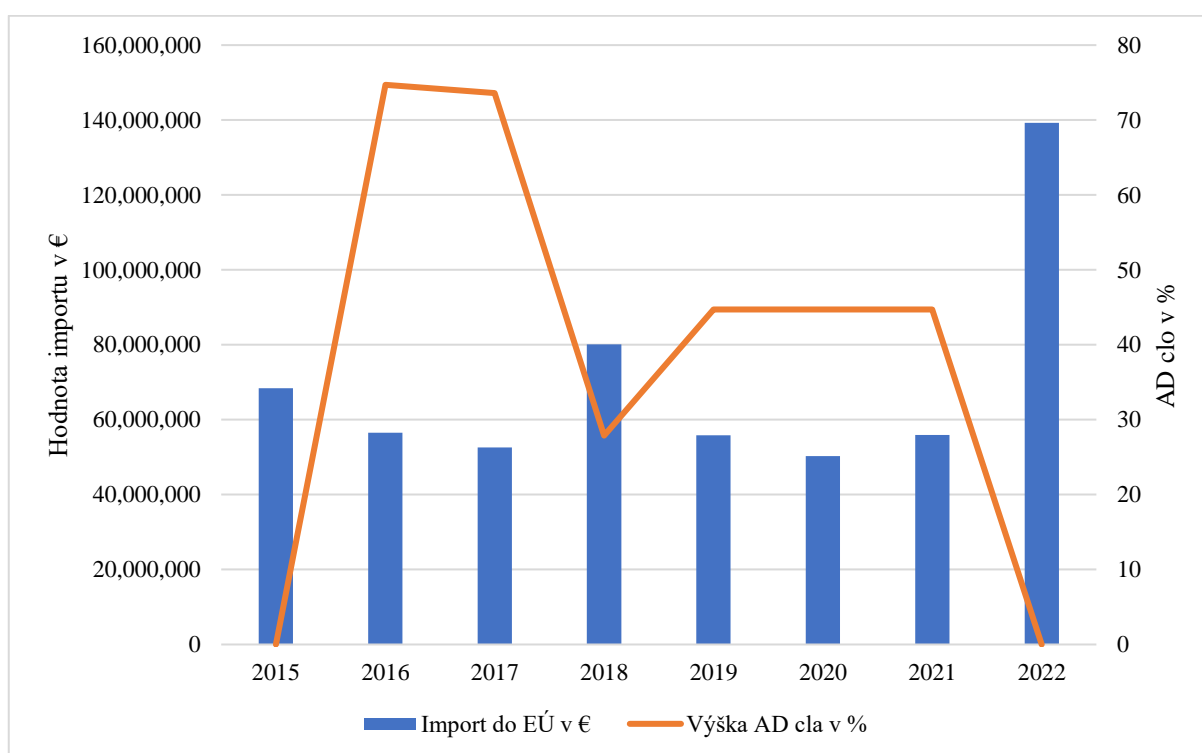
V roku 2019 sa AD clo znížilo na 44,7%, čo malo aj za výsledok mierny nárast hodnoty importu. V roku 2020 a 2021 sa naďalej udržala rovnaká výška AD clá na 44,7%, ale objem dovozu bol v roku 2020 na minime za skúmanú dobu.

V roku 2022 sa AD clo znížilo na 0%, čo znamenalo, že dovoz tohto produktu z Číny do EÚ bol oveľa atraktívnejší a viedlo to k nárastu objemu dovozu v tomto roku. Ako

vidíme, import sa v tomto roku skutočne zvýšil na 117,955,606€, čo je výrazný nárast oproti predchádzajúcim rokom.

V tomto prípade môžeme posúdiť AD clo ako pozitívne pre roky 2017 – 2021, nakoľko by sa dal predpokladať viditeľný nárast dovozu. Ako negatívne môžeme posúdiť zrušenie AD cla v roku 2022 a následné hodnoty importu, ktoré sa zvýšili o vyše 100 miliónov €.

Graf 12 Vývoj importu a výšky antidumpingové cla komodít HS73 z Číny do EÚ v rokoch 2015 - 2022

Vlastné spracovanie podľa údajov Európskej komisie 2022 a Eurostat, 2022.

Z komoditnej skupiny HS73 sme si na analýzu vybrali bezšvíkové rúry a rúrky zo železa, ocele alebo kruhového prierezu. Na grafe 12 vidíme, že antidumpingové clo bolo na tento tovar zavedené v roku 2016, kedy bolo vo výške 74,7%.

Práve zavedením v roku 2016 a následným rokom 2017 bol zaznamenaný mierny pokles oproti roku 2015 aj napriek tomu, že sa v roku 2017 clo znížilo na hodnotu 73,6%.

V roku 2018 zaznamenal import tovaru jeho vtedajšie maximum, za čo môže vďačiť aj zníženie antidumpingového cla na rok 2018 na hodnotu 27,9%. V nasledujúcich troch rokoch od roku 2019 do roku 2021 vidíme pokles hodnoty importu na úroveň pred rokom 2018, s čím priamo koreluje aj zvyšovanie antidumpingového cla na úroveň 44,7%.

Výrazný rast môžeme sledovať v roku 2022, keď antidumpingové clo bolo úplne zrušené a import sa zvýšil 2,5-násobne.

V tomto prípade môžeme posúdiť efektivitu zavedeného cla ako mierne pozitívnu až do roku 2022, keď sa po úplnom zrušení hodnota importu dostala na historické maximum.

Celkovo teda vidíme, že výška antidumpingového clá môže mať výrazný vplyv na objem dovozu tovaru z Číny do EÚ. Vyššie clá môžu viesť k nižšiemu dovozu, zatiaľ čo nižšie clá môžu viesť k vyššiemu dovozu.

3.4 Vyhodnotenie stanovených cieľov, výskumných otázok a odporúčania pre prax

Hlavným cieľom bakalárskej práce bolo na základe teoretických východísk a poznatkov vyplývajúcich zo zahraničnoobchodnej praxe zhodnotiť vplyv antidumpingových ochranných obchodných opatrení EÚ na jej zahraničnoobchodné vzťahy s tretími krajinami a navrhnúť možnosti zefektívnenia postupov implementácie týchto opatrení do budúcnosti. V súlade s plnením tohto cieľa sme si stanovili parciálne ciele, ktoré vyhodnocujeme nižšie.

Parciálny cieľ 1

Teoreticky vymedzené základy problematiky ochranných obchodných nástrojov EÚ sme analyzovali v kapitole 1.4 so základom v predchádzajúcich podkapitolách a na základe tohto skúmania sme zistili, že ochranné nástroje (ochranné clo) sú zavedené, aby chránili miestny trh pred dovozom lacných výrobkov z tretích krajín.

Tieto clá sú zavedené na dovoz konkrétneho výrobku z konkrétnej krajiny a majú za cieľ zvýšiť jeho cenu tak, aby sa miestne vyrábaný výrobok stal konkurencieschopným. Ochranné clá sa však môžu stať prekážkou pre voľný obchod a môžu mať negatívny vplyv na obchodné vzťahy s tretími krajinami.

Parciálny cieľ 2

Vymedzenie postupu implementácie antidumpingových ochranných opatrení zo strany EÚ voči tretím krajinám sme rozobrali v kapitole 1.5 a na jej základe sme priblížili postup zavádzania opatrení, ktoré využíva EÚ.

EÚ vytvára antidumpingové ochranné opatrenia na základe podania sťažností a následného skúmania, ktoré zahŕňa zhromaždené informácie a analýzu dôkazov o údajnom dumpingovom správaní výrobcu z tretieho štátu.

V ďalšom kroku, pri prípadnom potvrdení dumpingu, nasleduje rozhodnutie o zavedení antidumpingového cla. Toto rozhodnutie môže byť vydané počas niekoľkých mesiacov alebo dokonca rokov od podania sťažnosti.

Parciálny cieľ 3

Po analýze a zhodnotení vzťahu medzi výškou implementovaného ochranného antidumpingového cla zo strany EÚ a vývojom hodnoty dovozu z vybranej tretej krajiny v sledovanom období sme došli k záveru po informáciách z kapitoly 3.3 a z nej vychádzajúcich podkapitol, že výška AD cla zo strany EÚ nemusí byť vždy nastavená správne, nakoľko po štatistikách a grafoch uvedených v spomínanej kapitole je častý nesúlad medzi výškou AD cla a zmenou dovozu.

V prípade, že zavedené AD clo je dostatočne vysoké, import výrobkov z Číny klesá niekoľkonásobne. V opačnom prípade, pokiaľ má AD clo príliš nízku hodnotu, hrozí, že dumping pokračuje alebo sa dokonca zvyšuje. Práve tento prípad podľa našej analýzy prevládal v rámci implementácie AD cla voči čínskym produktom.

Parciálny cieľ 4

Tento parciálny cieľ splňame práve v tejto podkapitole, kde uvádzame kroky, ktoré dokážeme navrhnúť pre zlepšenie doterajších postupov implementácie ochranných antidumpingových cieľ zo strany EÚ, patria napríklad:

- lepší manažment v súvislosti s úpravami AD cla na niektoré výrobky, nakoľko niektoré výrobky zažili po implementovaní AD cla výrazný nárast v importe, z ktorých nám vyplýva, že AD clo bolo nižšie ako malo byť;
- sledovanie globálnych trendov, teda EÚ by podľa nás mala lepšie brať do úvahy trendy ako pandémie v roku 2020 – 2021, kedy bolo nastavené ako pre normálne fungujúci obchod medzi EÚ a Čínou;
- efektívnejšia reakcia z hľadiska času na zvyšujúce sa hodnoty importu, resp. zvyšujúce sa množstvo požiadaviek o preskúmania pred uplynutím platnosti opatrení.

Výskumná otázka 1

- Prvá výskumná otázka, ktorú sme si stanovili, znela: *Aký bol vzťah medzi vývojom implementovaného antidumpingového cla EÚ a hodnotou dovozu vybranej krajiny?* Na základe našich výsledkov môžeme odpovedať, že vzťah medzi vývojom implementovaného antidumpingového cla EÚ a hodnotou dovozu z Číny bol síce v niektorých prípadoch negatívny pre import do EÚ, nakoľko prvotné AD cla bolo nastavené vysoko a teda import sa stal nevýhodný pre Čínskych výrobcov, čo pramenilo v niekoľkonásobný pokles importu vybraného výrobku z Číny, no v istých prípadoch nebol dovoz negatívne ovplyvnený zavedeným AD clom, čím sa toto stalo neefektívne. Vzťah medzi AD clom a hodnotou importu do EÚ z vybranej krajiny (Číny) nebol teda dlhodobo negatívny, čo by sme v súvislosti s cieľmi EÚ očakávali.

-

Výskumná otázka 2

- Druhú výskumnú otázku v znení *„Boli implementované antidumpingové opatrenia zo strany EÚ voči dovozu z vybranej krajiny efektívne?“* môžeme na základe výsledkov zodpovedať jednoznačne. Implementované antidumpingové opatrenia zo strany EÚ voči dovozu z Číny neboli vo väčšine prípadov efektívne, keďže AD clo bolo síce vysoké (v niektorých prípadoch príliš nízke) a import daného produktu stále naznačoval, že sa dumping zo strany Čínskych výrobcov nezabránilo, nakoľko sa v istých prípadoch stále zvyšoval. V konečnom dôsledku môžeme túto skutočnosť charakterizovať ako zníženie efektivity zavádzaných AD cieľ.

Záver

Bakalárska práca skúmala vplyvy antidumpingových ochranných opatrení na zahraničnoobchodné vzťahy Európskej únie s tretími krajinami, pričom jej hlavným cieľom bolo na základe teoretických východísk a poznatkov vyplývajúcich zo zahraničnoobchodnej praxe zhodnotiť vplyv antidumpingových ochranných obchodných opatrení EÚ na jej zahraničnoobchodné vzťahy s tretími krajinami a navrhnúť možnosti zefektívnenia postupov implementácie týchto opatrení do budúcnosti.

Na základe teoretického vymedzenia skúmanej problematiky môžeme konštatovať, že EÚ má vo svojej obchodnej politike rôzne nástroje na ochranu domáceho trhu pred nekalým obchodom plynúcim z tretích krajín. Základ týchto opatrení vidíme už v predchádzajúcich dohodách, ktoré tvoria istý zmluvný rámec fungovania ochranných obchodných opatrení EÚ.

Vo výskumnej časti záverečnej práce sme sa zameriavali na využitie antidumpingového cla pri obchodovaní EÚ s Čínou, najvýznamnejším obchodným partnerom EÚ z hľadiska dovozu. Práca sa zaoberala konkrétnymi tovarmi z niekoľkých komoditných skupín, konkrétne HS73, HS69, HS87 a HS72, pričom sa analyzoval vývoj importu a výška antidumpingového cla v rozmedzí rokov 2015 – 2022. V prípade niektorých skupín výrobkov sme nedokázali potvrdiť efektívnosť využitia antidumpingového cla, keďže import týchto výrobkov sa po zavedení cla len zvýšil.

V súvislosti s našimi výsledkami môžeme vysloviť záver, že je dôležité, aby antidumpingové opatrenia boli neustále monitorované, analyzované a prispôbované, aby boli účinné a primerané. Takýmto prístupom môže Európska únia zabezpečiť ochranu svojich výrobcov a priemyslu pred škodlivými účinkami dumpingu, podporiť spravodlivé obchodné podmienky a udržať konkurencieschopnosť v globálnom obchodnom prostredí, berúc do úvahy aktuálne trendy vo svetovom obchode.

Rovnako považujeme za dôležité uviesť, že táto problematika sa neustále musí prispôbovať meniacim sa externým vplyvom, pričom práve z tohto hľadiska má problematika podľa nás významný potenciál na ďalší výskum a je nutné ju naďalej podrobne sledovať.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

1. ANDERSON, Kym a Will MARTIN. *Agricultural Trade Reform and the Doha Development Agenda*. Washington DC: World Bank and Palgrave Macmillan, 2006. ISBN 978-082-136-763-1.
2. BAGWELL, Kyle a Robert W. STAIGER. *The Economics of the World Trading System*. Cambridge: MIT Press. 2004 ISBN 978-026-252319-2.
3. EASTERBROOK, W.T. a Hugh G.J. AITKEN. *Canadian Economic History*. Toronto: University of Toronto Press, 1956. 438s ISBN 0-8020-6696-8
4. LIPKOVÁ, Ľudmila a kol. *The Economics of the World Trading System*. Bratislava: Sprint dva, 2012. 433s ISBN 9788089393374.
5. MESSERLIN, Patrick a Ahn DUKGEUN. *United States-Anti-Dumping Measures on Certain Shrimp and Diamond Sawblades from China: never ending zeroing in the WTO?* Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 213-225s
6. VINER, Jacob. *Dumping: A problem in International Trade*. Chicago: The University of Chicago Press, 1923. 37s, 197s ISBN 978-059-885986-0

Elektronické zdroje:

1. CUYVERS, Ludo a Michel DUMONT, *EU Anti-dumping Measures Against Asean Countries: Impact on Trade Flows*, [online]. 2005 [cit. 15. 3. 2023]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/4988164_EU_Anti-dumping_Measures_Against_Asean_Countries_Impact_on_Trade_Flows
2. EURÓPSKA KOMISIA. *Antidumping measures in force*. [elektronický zdroj]. 2020 [cit. 12. 3. 2023]. Dostupné na: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/trade-defence/anti-dumping-measures_en
3. EURÓPSKA KOMISIA. *Anti-dumping measures* [elektronický zdroj]. 2020 [cit. 15. 3. 2023]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/anti-dumping-measures.html>

4. EURÓPSKA KOMISIA. *Commission staff working document on significant distortions in the economy of the People's republic of China for the purposes of trade defence investigations*. [elektronický zdroj]. 2017 [cit. 12. 3. 2023]. Dostupné na: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD\(2017\)483&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD(2017)483&lang=en)
5. EURÓPSKA KOMISIA. COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2019/73 [online]. 2020 [cit. 15. 3. 2023]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0073&from=EN>
6. EURÓPSKA KOMISIA. COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2018/1012, [online]. 2020 [cit. 15. 3. 2023]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1012&from=EN>
7. EURÓPSKA KOMISIA. Making trade policy, [elektronický zdroj]. 2021 [cit. 21. 3. 2023]. Dostupné na: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/making-trade-policy_en
8. EURÓPSKA KOMISIA. *Regulation (EU) 2016/1036 of the European parliament and the council*. [elektronický zdroj]. 2016 [cit. 12. 3. 2023]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32016R1036>
9. EURÓPSKA KOMISIA. *Trade defence*. [elektronický zdroj]. 2020 [cit. 12. 3. 2023]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/trade-defence/actions-and-procedures/anti-dumping/>
10. EURÓPSKA KOMISIA. *Trade defence investigations* [elektronický zdroj]. 2022 [cit. 15. 3. 2023] Dostupné na: <https://tron.trade.ec.europa.eu/investigations/search>
11. EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE, *Nariadenie rady (ES) č. 1225/2009 z 30. novembra 2009, o ochrane pred dumpingovými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskeho spoločenstva*, [online]. 2009 [cit. 15. 3. 2023]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R1225-20140220>
12. MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY *Antidumpingové opatrenia* [elektronický zdroj]. 2020 [cit. 21. 11. 2022] Dostupné na: <https://www.economy.gov.sk/obchod/multilateralne-obchodne-vztahy/wto/nepolnohospodarske-vyrobky-a-wto/antidumpingove-opatrenia>
13. RADA EURÓPSKEJ ÚNIE, *Nariadenie Rady (ES) č. 384/96 o ochrane pred dumpingovými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskeho spoločenstva*,

- [online]. 2005 [cit. 15. 3. 2023]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A31996R0384>
- 14.** SCHATTSCHEIDER, Elmer Eric. *Politics, Pressures, and the Tariff*, [online]. 2005 [cit. 15. 3. 2023]. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review/article/abs/politics-pressures-and-the-tariff-by-e-e-schattschneider-new-york-prenticehall-inc1935-pp-xi-301/D383F25CE172E7D824179315736A9C84>
- 15.** STAIGER, W. Robert a WOLAK, A. Frank. *The effect of domestic antidumping law in the presence of foreign monopoly*, [online]. 1992 [cit. 15. 3. 2023]. Dostupné na: <https://ideas.repec.org/a/eee/inecon/v32y1992i3-4p265-287.html>
- 16.** UNITED STATES TARIFF COMMISSION, *The annual report*, [online]. 2005 [cit. 15. 3. 2023]. Dostupné na: https://www.usitc.gov/publications/year_in_review/fy_1919_annual_report.pdf
- 17.** SVETOVÁ OBCHODNÁ ORGANIZÁCIA. *Anti-dumping, subsidies, safeguards: contingencies*. [elektronický zdroj]. 1994 [cit. 12. 3. 2023]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm8_e.htm
- 18.** SVETOVÁ OBCHODNÁ ORGANIZÁCIA. *Subsidies and Countervailing Measures Agreement*. [elektronický zdroj]. 1994 [cit. 12. 3. 2023]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/24-scm.pdf